

CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM A.D. PODGORICA

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2020.
I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

Sadržaj

Izvještaj nezavisnog revizora	1-2
Bilans uspjeha	
Bilans stanja	
Iskaz o tokovima gotovine	
Iskaz o promjenama na kapitalu	
Napomene uz finansijske iskaze	2-34
Izvještaj menadžmenta	

Izveštaj nezavisnog revizora

Akcionarima i Odboru direktora društva Crnogorski elektroprenosni sistem a.d., Podgorica

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji daju istinit i objektivan prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, finansijske pozicije društva Crnogorski elektroprenosni sistem a.d., Podgorica (u daljem tekstu „Društvo“) na dan 31. decembra 2020. godine, i njegove finansijske uspješnosti i tokova gotovine za godinu završenu na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu važećim u Crnoj Gori.

Predmet revizije

Finansijski izvještaji Društva uključuju:

- iskaz o finansijskoj poziciji na dan 31. decembra 2020. godine;
- iskaz o rezultatu za godinu završenu na taj dan;
- iskaz o promjenama na kapitalu za godinu završenu na taj dan;
- iskaz o tokovima gotovine za godinu završenu na taj dan i
- napomene uz finansijske izvještaje, koje sadrže pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske izvještaje.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji važećim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti u skladu sa tim zakonom su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Nezavisnost

Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo u skladu sa Međunarodnim etičkim kodeksom za profesionalne računovođe (uključujući Međunarodne standarde nezavisnosti) izdatim od strane Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA kodeks) i etičkim zahtjevima Zakona o reviziji Crne Gore koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Crnoj Gori. Ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa IESBA Kodeksom i etičkim zahtjevima Zakona o reviziji Crne Gore.

Naš pristup reviziji

Pregled

Materijalnost	<ul style="list-style-type: none">Materijalnost Društva: EUR 1.406 hiljada, što predstavlja 0,5% ukupne aktive Društva.
Ključna revizijska pitanja	<ul style="list-style-type: none">Priznavanje prihoda – prihodi od usluga balansiranja sistemaRezervisanja za sudske sporove

Pri koncipiranju revizije utvrdili smo nivo materijalnosti i procijenili rizike od materijalno značajnih grešaka u finansijskim izvještajima. Posebnu pažnju posvetili smo slučajevima koji predviđaju subjektivnu procjenu rukovodstva, kao što su npr. materijalno značajne računovodstvene procjene koje uključuju utvrđivanje pretpostavki i uzimanje u obzir neizvjesnih budućih događaja od strane rukovodstva. Kao i kod svake revizije, pažnju smo posvetili riziku od zaobilaženja interne kontrole od strane rukovodstva, što između ostalog uključuje, razmatranje da li postoje dokazi o pristrasnosti koji predstavljaju rizik od postojanja materijalno značajnih grešaka nastalih usljed pronevjere.

Prilagodili smo obim revizije sa ciljem da obezbijedimo primjenu dovoljnih postupaka za potrebe izražavanja mišljenja o finansijskim izvještajima, uzetim u cjelini, pri čemu smo vodili računa o strukturi Društva, računovodstvenim procesima i sistemima kontrola, kao i sektoru privrede u kome Društvo posluje.

Materijalnost

Na obim naše revizije uticala je primjena nivoa materijalnosti. Revizija je koncipirana na način da se stekne razumno uvjerenje da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Pogrešni iskazi mogu nastati usljed pronevjere ili greške. Pogrešni iskazi se smatraju materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu finansijskih izvještaja.

Na osnovu našeg profesionalnog prosuđivanja, definisali smo određene kvantitativne kriterijume materijalnosti, uključujući i nivo materijalnosti za finansijske izvještaje, uzete u cjelini, kao što je prikazano u tabeli niže. Pomenuto nam je, uz kvalitativne faktore, pomoglo da definišemo obim revizijskog angažovanja, kao i prirodu, vremenski okvir i opseg revizijskih postupaka, kao i da izvršimo procjenu efekata pogrešnih iskaza, ukoliko postoje, pojedinačno ili zbirno, na finansijske izvještaje, uzete u cjelini.

Nivo materijalnosti	EUR 1.406 hiljada
Kako smo odredili materijalnost	0,5% ukupne aktive
Obrazloženje za primijenjenu osnovu za određivanje materijalnosti	Izabrali smo gore navedeni pokazatelj kao osnovu za utvrđivanje materijalnosti, jer je po našem mišljenju to parametar na osnovu kojeg korisnici finansijskih izvještaja obično ocjenjuju finansijski položaj Društva. To je u skladu sa glavnim ciljem Društva - da obezbijedi stabilan prenos električne energije u zemlji kao rezultat obimnih ulaganja u širenje i modernizaciju elektroprivredne mreže.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izvještaja za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije finansijskih izvještaja u cjelini i u formiranju našeg mišljenja o njima, i mi nismo iznijeli izdvojeno mišljenje o ovim pitanjima.

Key audit matter

How our audit addressed the key audit matter

Priznavanje prihoda – prihodi od usluga balansiranja sistema

Vidjeti napomenu 2.18 (Pregled značajnih računovodstvenih politika) i napomenu 20 (Prihodi od prodaje)

Društvo je priznalo prihod od EUR 48.748 hiljada, uključujući prihode po osnovu usluga balansiranja sistema od EUR 5.349 hiljada, koji nadoknađuju u potpunosti nastale troškove za kupovinu balansne energije, za godinu koja je završena 31. decembra 2020. godine.

Najznačajniji izvori prihoda su prihodi od alokacije prenosnog kapaciteta i prihodi od korišćenja mreže, koji se uglavnom fakturišu na mjesečnom nivou.

Prihod od usluga balansiranja sistema (angažovanje i rezervacija kapaciteta sekundarnih i tercijarnih rezervi kao i naknada za prekomjerno preuzetu električnu energiju) utvrđuje se procedurom poravnanja odstupanja na nivou Države, a konačno poravnanje odstupanja se završava nakon što je Društvo pružilo ove usluge.

Zbog navedenog, prihodi od usluga balansiranja sistema u finansijskim izvještajima Društva sadrže značajne procjene i prosuđivanja rukovodstva.

Kao rezultat ovih kompleksnosti, izdvojili smo priznavanje prihoda kao ključno revizijsko pitanje.

Naši revizijski postupci uključivali su sljedeće:

- razumijevanje procesa priznavanja prihoda i potraživanja za materijalne stavke prihoda, uključujući prihode od usluga balansiranja sistema,
- procjenu dizajna i testiranje efektivnosti rada postojećih ključnih kontrola,
- verifikaciju tarifa koje se primjenjuju za sve značajne stavke prihoda time što smo ih uporedili sa ugovorima i uslovima propisanim od strane regulatora,
- testiranje uzorka faktura izdatih kupcima na način što smo ih uporedili sa pratećom dokumentacijom (npr. ugovora sa kupcima) i naplaćenom gotovinom,
- procjenu priznavanja prihoda u tačnom finansijskom razdoblju ispitivanjem razumnosti procjena Rukovodstva upoređivanjem procijenjenog prihoda prethodne i tekuće godine sa ostvarenim prihodom,
- pregled objelodanjivanja prihoda u finansijskim izvještajima.

Rezervisanja za sudske sporove

Vidjeti napomenu 2.12 (Pregled značajnih računovodstvenih politika) i napomenu 13 (Dugoročna rezervisanja).

Društvo je priznalo rezervisanja za sudske sporove i tužbe u iznosu od EUR 934 hiljade na dan 31. decembar 2020. godine.

Postoji veći broj potencijalnih tužbenih zahtjeva i stvarnih sudskih sporova koji se vode protiv Društva.

Rukovodstvo mora pažljivo da procijeni i analizira rizike i neizvjesnosti iz takvih sudskih sporova i potencijalnih tužbi.

Procjena ishoda sudskih sporova i potencijalna potreba za rezervisanjima po tom osnovu područje je koje zahtijeva značajno prosuđivanje, što uključuje razumijevanje pravne situacije, činjeničnih okolnosti i rizika povezanih sa finansijskim efektima.

Iz tih razloga smo kao ključno revizijsko pitanje odabrali rezervisanja za sudske sporove.

Za rezervisanja za sudske sporove, naše procedure su uključivale:

- analizu dizajna i implementacije procedura Društva vezanih za priznavanje i procjenu rezervisanja za sudske sporove,
 - pribavljanje detaljnog pregleda sudskih sporova koje je pripremlilo Odjeljenje pravne službe Društva i analizu opravdanosti iznosa rezervisanja priznatih u finansijskim izvještajima,
 - pribavljanje dopisa advokata od spoljnih pravnih savjetnika Društva,
 - testiranje i analizu rezervisanja koja se odnose na parnične postupke koji su u toku na osnovu procjene mišljenja pribavljenih od spoljnih i unutrašnjih pravnih zastupnika Društva,
 - čitanje zapisnika sa sastanaka Odbora direktora i razgovor sa rukovodstvom Društva.
 - procjenu zaključaka rukovodstva Društva kroz razumijevanje presedana iz sličnih slučajeva,
 - pregled objelodanjivanja rezervisanja za sudske sporove u finansijskim izvještajima.
-

Ostale informacije uključujući Godišnji izvještaj menadžmenta

Rukovodstvo je odgovorno za ostale informacije. Ostale informacije obuhvataju Godišnji izvještaj menadžmenta (ali ne uključuje finansijske izvještaje i izvještaj revizora o njima).

Naše mišljenje o finansijskim izvještajima se ne odnosi na ostale informacije i ne izražavamo bilo koji oblik zaključka kojim se puža uvjeravanje o njima.

U vezi s našom revizijom finansijskih izvještaja, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije, navedene u tekstu gore, i pri tome razmotrimo da li postoji materijalna nedosljednost između njih i finansijskih izvještaja ili naših saznanja stečenih tokom revizije, ili na drugi način, predstavljaju materijalno pogrešna iskazivanja.

U vezi sa Godišnjim izvještajem menadžmenta, sproveli smo takođe procedure u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore. Te procedure uključuju razmatranje da li Godišnji izvještaj menadžmenta sadrži objelodanjivanja koja se zahtijevaju članom 11 Zakona o računovodstvu.

Na osnovu procedura sprovedenih tokom revizije, po našem mišljenju:

- Godišnji izvještaj menadžmenta sastavljen je u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore; i
- Informacije navedene u Godišnjem izvještaju menadžmenta, za finansijsku godinu za koju se pripremaju finansijski izvještaji, su konzistentne sa finansijskim izvještajima.

Dodatno, na osnovu znanja i razumijevanja poslovanja društva i njegovog poslovnog okruženja, stečenog tokom obavljanja revizije, od nas se zahtijeva da saopštimo u izvještaju ukoliko zaključimo da postoji materijalno pogrešno prikazivanje u godišnjem izvještaju menadžmenta. U tom smislu, ne postoji ništa što bi trebalo da saopštimo u izvještaju.

Odgovornosti rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu važećim u Crnoj Gori, i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale bilo usljed pronevjere ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Društva.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed pronevjere ili greške, i izdavanje revizorskog izvještaja koji sadrži mišljenje revizora. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze, ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usljed pronevjere ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije koju obavljamo u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed pronevjere ili greške, osmišljavamo i obavljamo revizijske postupke koji su prikladni za te rizike i pribavljamo dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat pronevjere je veći nego za pogrešne iskaze nastale usljed greške, zato što pronevjera može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole Društva.
- Vršimo procjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, donosimo zaključak o tome da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezano objelodanjivanja u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da Društvo prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, kao i da li su u finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Saopštavamo licima ovlaštenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije, značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Takođe, dostavljamo licima ovlaštenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gdje je to moguće, o preduzetim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Ovlašćeni revizor koji je angažovan kao ključni revizorski partner na projektu revizije, nakon koje revizor izdaje Izvještaj nezavisnog revizora je Biljana Bogovac.

Biljana Bogovac
Ovlašćeni revizor

PricewaterhouseCoopers d.o.o., Podgorica

Podgorica, 20. april 2021. godine

Popunjiva pravno lice	
Matični broj 02751372	Šifra djelatnosti: 40105
Popunjiva	

Naziv: " CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM " A.D.
Sjedište: PODGORICA

**ISKAZ O REZULTATU /BILANS USPJEHA/
u periodu od 01.01. do 31.12.2020. godine**

-u EUR-

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
60 i 61	1. Prihodi od prodaje - neto prihod	201		48.748.417	38.045.558
630 i 631	2. Promjena vrijednosti zalih gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje	202			
62	3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203			
	4. Ostali prihodi iz poslovanja (205 do 207)	204		2.327.656	2.555.614
64 i 65	a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	205		380.491	359.734
67, 691 i 692	b) Ostali prihodi iz poslovanja	206		1.947.165	2.195.880
68, sem 683 i 685	c) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine	207			
	5. Troškovi poslovanja (209+210)	208		30.307.367	28.721.914
50 i 51	a) Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala	209		17.098.726	16.476.131
53, 54 i 55	b) Ostali troškovi poslovanja (amortizacija, rezervisanja i ostali poslovni rashodi)	210		13.208.641	12.245.783
	6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (212+213)	211		6.116.594	6.369.705
52 (dio)	a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	212		3.826.283	3.916.756
	b) Troškovi poreza i doprinosa (214 do 216)	213		2.290.311	2.452.949
52 (dio)	1/ Troškovi poreza	214		495.413	548.595
52 (dio)	2/ Troškovi doprinosa za penzije	215		1.215.055	1.249.806
52 (dio)	3/ Troškovi doprinosa	216		579.843	654.548
	7. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske) (218+219)	217		0	98.067
580, 581, 582, 589 (dio)	a) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine (osim finansijske)	218			
584, 589 (dio)	b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja obrtne imovine (osim finansijske)	219			98.067
57, 591 i 592	8. Ostali rashodi iz poslovanja	220		399.248	739.938
	I. Poslovni rezultat (201+202+203+204-208-211-217-220)	221		14.252.864	4.671.548
	9. Prihodi po osnovu učešća u kapitalu (223 do 225)	222		0	0
660 (dio)	a) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	223			
661 (dio)	b) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica	224			
669 (dio)	c) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu nepovezanih pravnih lica	225			
	10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne razlike i efekti ugovorene zaštite) (227 do 229)	226		545.392	298.050
660 (dio)	a) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od matičnog i zavisnih pravnih lica	227			
661 (dio)	b) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od ostalih povezanih pravnih lica	228			
662 (dio), 663 (dio), 664 (dio), 669 (dio)	c) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od nepovezanih pravnih lica	229		545.392	298.050
	11. Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (231 do 233)	230		0	0
660 (dio)	a) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica	231			
661 (dio)	b) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od ostalih povezanih pravnih lica	232			
662 (dio), 663 (dio), 664 (dio), 669 (dio)	c) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih pravnih lica	233			
	12. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine (235-236)	234		-211.581	139
683, 685	a) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	235		94	139
583, 585	b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	236		211.675	
	13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (238 do 240)	237		836.106	903.835
560	a) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	238			
561	b) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa drugim povezanim licima	239			
562, 563, 564, 569	c) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa nepovezanim licima	240		836.106	903.835
	II. Finansijski rezultat (222+226+230+234-237)	241		-502.295	-605.646
	III. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (221+241)	242		13.750.569	4.065.902
690 - 590	IV. Neto rezultat poslovanja koje je obustavljeno	243			
	V. Rezultat prije oporezivanja (242+243)	244		13.750.569	4.065.902

	14. Poreski rashod perioda (246+247)	245		1.290.821	437.123
721	1. Tekući porez na dobit	246		916.873	
722	2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	247		373.948	437.123
	15. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja (244-245)	248		12.459.748	3.628.779
	VI. BRUTO REZULTAT DRUGIH STAVKI REZULTATA /POVEZANIH SA KAPITALOM/ (250 do 257)	249		0	0
330	1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih ulaganja i bioloških sredstava	250			
331	2. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu preračuna finansijskih izvještaja inostranog poslovanja	251			
332	3. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu ulaganja u vlasničke instrumente kapitala	252			
333	4. Promjene aktuarskih dobitaka i gubitaka po osnovu planova definisanih naknada aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa definisanim planovima penzionih naknada	253			
334	5. Promjene učešća u ostalom sveobuhvatnom rezultatu pridruženog društva	254			
335	6. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje	255			
336	7. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine	256			
337	8. Ostale promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka	257			
	VII. ODLOŽENI PORESKI RASHODI ILI PRIHODI PERIODA U VEZI SA DRUGIM STAVKAMA REZULTATA /POVEZANIM SA KAPITALOM/	258			
	VIII. NETO REZULTAT DRUGIH STAVKI REZULTATA /POVEZANIH SA KAPITALOM/ (249-258)	259		0	0
	IX. NETO SVEOBUHVAJNI REZULTAT (248-259)	260		12.459.748	3.628.779
	X. ZARADA PO AKCIJI	261			
	1. Osnovna zarada po akciji	262		0,0852	0,0248
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	263			
	XI. NETO REZULTAT KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PRAVNOG LICA	264			
	XII. NETO REZULTAT KOJI PRIPADA UČEŠĆIMA KOJI NE OBEZBEĐUJU KONTROLU	265			

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG“ broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U Podgorici,
Dana
01.03.2021.g.

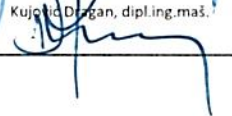
Lice odgovorno za sastavljanje finansijskog iskaza

Hidić Željka, dipl.ecc

Odgovorno lice

Kujčić Dragan, dipl.ing.maš.

Popunjiva pravno lice	
Matični broj 02751372	Šifra djelatnosti: 40105
Popunjiva	

Naziv: " CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM " A.D.
Sjedište: **PODGORICA**

**ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/
na dan 31.12.2020. godine**

-u EUR-

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznosi		
				Tekuća godina	Prethodna godina	
					Krajnje stanje 31.12.2019.g.	Početno stanje 20.g.
1	2	3	4	5	6	7
	AKTIVA					
00	A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	001				
	B. STALNA IMOVINA (003+008+016)	002		244.977.827	238.967.072	0
01	I NEMATERIJALNA ULAGANJA (004 do 007)	003		704.531	447.852	0
010	1. Ulaganja u razvoj	004				
011 i 014	2. Koncesije, patenti, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja	005		704.531	447.852	
012	3. Goodwill	006				
016 i 015	4. Avansi za nematerijalna ulaganja i nematerijalna ulaganja u pripremi	007				
	II NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (009+010+011+015)	008		243.512.226	237.700.647	0
020 i 022	1. Zemljište i objekti	009		85.335.573	86.999.782	
023, 027 (dio)	2. Postrojenja i oprema	010		151.456.948	145.784.657	
	3. Ostala ugrađena oprema, alati i oprema (012+013+014)	011		1.596.577	1.113.130	0
024	3.1. Investicione nekretnine	012				
021 i 025	3.2. Biološka sredstva	013				
026 i 029	3.3. Ostala nepomenuta materijalna stalna sredstva	014		1.596.577	1.113.130	
028 i 027	4. Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva i nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi	015		5.123.128	3.803.078	
	III DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (017 do 023)	016		761.070	818.573	0
030, 039(dio)	1. Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	017				
033(dio), 039(dio)	2. Dugoročni krediti matičnom i zavisnim pravnim licima	018				
031(dio), 032(dio), 039(dio)	3. Učešća u kapitalu kod pravnih lica (sem zavisnih pravnih lica)	019		304.308	325.437	
033(dio), 039(dio)	4. Dugoročni krediti pravnim licima kod kojih postoji učešće u kapitalu (sem zavisnih pravnih lica)	020				
031(dio), 032(dio)	5. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	021				
032(dio), 034, 035, 036, 039(dio)	6. Dugoročna finansijska ulaganja (dati krediti i hartije od vrednosti)	022		456.762	493.136	
038, 039(dio)	7. Ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja	023				
288	C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	024				
	D. OBRтна SREDSTVA (026+031+039+043+044)	025		33.845.173	26.468.928	0
	I. ZALIHE (027 do 030)	026		2.143.133	2.182.666	0
10	1. Zalihe materijala (materijal za izradu, rezervni delovi, sitan inventar i auto gume)	027		2.143.073	2.182.411	
11	2. Nedovršena proizvodnja	028				
12 i 13	3. Gotovi proizvodi i roba	029				
15	4. Dati avansi	030		60	255	
	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (032 do 035)	031		8.758.545	5.906.922	0
202, 203, 209(dio)	1. Potraživanja od kupaca	032		8.006.680	5.191.369	
200, 209(dio)	2. Potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica	033				
201, 209(dio)	3. Potraživanja od ostalih povezanih lica	034				
	4. Ostala potraživanja (036+037+038)	035		751.865	715.553	0
223	4.1. Potraživanja za više plaćen porez na dobit	036				
27	4.2. Potraživanja po osnovu poreza na dodatnu vrijednost	037			234.591	
21, 22, osim 223	4.3. Ostala nepomenuta potraživanja	038		751.865	480.962	
	III. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (040 do 042)	039		583.655	581.045	0
236(dio)	1. Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica namenjeno trgovanju	040				
237	2. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udeli	041		583.655	581.045	
23 osim 236(dio) i osim 237	3. Ostali kratkoročni finansijski plasmani	042				
24	IV. GOTOVINA NA RAČUNIMA I U BLAGAJNI	043		22.359.840	17.798.295	
04	V. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	044				
28 osim 288	E. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	045		2.385.512	3.596.905	
	F. UKUPNA AKTIVA (001+002+024+025+045)	046		281.208.512	269.032.905	0
	PASIVA					
	A. KAPITAL (102+103+104+105+111+116)	101		188.074.879	175.453.544	0
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102		155.108.283	155.108.283	
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103				
320	III. EMISIONA PREMIJA	104		233.212	232.171	
	IV. REZERVE (106+107+108+109-110)	105		0	-160.546	0
321	1. Zakonske rezerve	106				
322(dio)	2. Statutarne rezerve	107				
322(dio)	3. Druge rezerve	108				
330 i potr. saldo rač. 331, 332, 333, 334, 335 i 336	4. Pozitivne revalorizacione rezerve i nerealizovani dobitci po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	109				

dugov. saldo rač. 331, 332, 333, 334, 335 i 336	5. Negativne revalorizacije rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	110		160.546		
	V. NERASPOREDJENI DOBITAK ILI GUBITAK (112+113-114-115)	111		32.733.384	20.273.636	0
340	1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	112		20.273.636	16.644.858	
341	2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	113		12.459.748	3.628.778	
350	3. Gubitak ranijih godina	114				
351	4. Gubitak tekuće godine	115				
	VI. UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU	116				
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (118+122)	117		48.016.080	55.190.997	0
	I. DUGOROČNA REZERVISANJA (119 do 121)	118		1.870.865	1.852.497	0
404(dio)	1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	119		936.876	929.661	
400(dio)	2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku	120				
40, sem 400 i 404	3. Ostala dugoročna rezervisanja	121		933.989	922.836	
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (123+124)	122		46.145.215	53.338.500	0
414, 415	1. Dugoročni krediti	123		46.145.215	53.338.500	
41 bez 414, 415	2. Ostale dugoročne obaveze	124				
498	C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	125		1.960.641	1.586.693	
495(dio)	D. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMJENE DONACIJE	126		14.530.170	14.748.957	
	E. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (128+129)	127		26.968.296	20.922.768	0
467	I. KRATKOROČNA REZERVISANJA	128		143.299	101.902	
	II. KRATKOROČNE OBAVEZE 130 do 137)	129		26.824.997	20.820.866	0
422(dio), 423(dio), 424(dio), 425(dio), 426 i 429(dio)	1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije	130				
422(dio), 423(dio), 424(dio), 425(dio) i 429(dio)	2. Obaveze po osnovu kredita od kreditnih institucija	131		8.972.621	9.078.657	
430	3. Primljeni avansi, depoziti i kaucije	132		336.593	141.384	
433 i 434	4. Obaveze prema dobavljačima	133		15.353.485	10.681.642	
439(dio)	5. Obaveze po menicama	134				
420 i 431	6. Obaveze prema matičnom i zavisnim pravnim licima	135				
421 i 432	7. Obaveze prema ostalim povezanim licima	136				
	8. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze (138 do 142)	137		2.162.298	919.183	0
439(dio)	8.1. Ostale obaveze iz poslovanja	138		736	736	
45 i 46	8.2. Ostale kratkoročne obaveze	139		971.518	890.185	
47,48 osim 481	8.3. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	140		273.171	28.262	
481	8.4. Obaveze po osnovu poreza na dobit	141		916.873		
427	8.5. Obaveze po osnovu sredstava namjenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno	142				
490, 491, 494, 495(dio), 496, 497 i 499	F. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	143		1.658.446	1.129.946	
	G. UKUPNA PASIVA (101+117+125+126+127+143)	144		281.208.512	269.032.905	0

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG“ broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U Podgorici,
Dana
01.03.2021.g.

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskog iskaza

Hidić Željka, dipl.ecc

Odgovorno lice

Kujović Dragana, dipl.ing.maš.

Popunjiva pravno lice	
Matični broj 02751372	Šifra djelatnosti: 40105
Popunjiva	

Naziv: " CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM " A.D.
Sjedište: PODGORICA

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE
u periodu od 01.01. do 31.12.2020. godine

POZICIJA	Redni broj	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	59.503.797	48.593.376
1. Prodaja i primljeni avansi	302	59.042.632	44.400.454
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	115.177	112.720
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	345.988	4.080.202
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	38.177.029	33.380.440
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	306	24.752.238	23.704.923
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	307	6.907.715	6.401.557
3. Plaćene kamate	308	930.618	1.052.049
4. Porez na dobitak	309		
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	5.586.458	2.221.911
III. Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	21.326.768	15.212.936
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	312	124.402	65.874
1. Prodaja akcija i udjela	313		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	314		
3. Ostali finansijski plasmani	315		
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	316		6.823
5. Primljene dividende	317	124.402	59.051
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	318	10.045.112	17.705.224
1. Kupovina akcija i udjela	319	30.000	100.000
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	320	10.015.112	17.605.224
3. Ostali finansijski plasmani	321		
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I-II)	322	-9.920.710	-17.639.350
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	323	0	1.618.107
1. Uvećanje osnovnog kapitala	324		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti	325		1.618.107
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	326		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	327	6.844.513	6.774.476
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela	328		348.874
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze	329	6.825.223	
3. Finansijski lizing	330		
4. Isplaćene dividende	331	19.290	6.425.602
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	332	-6.844.513	-5.156.369
D. NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)	333	4.561.545	-7.582.783
E. GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	334	17.798.295	25.381.078
F. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	335		
G. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	336		
H. GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (333+334+335-336)	337	22.359.840	17.798.295

U Podgorici,

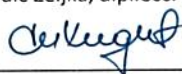
Lice odgovorno za sastavljanje finansijskog iskaza

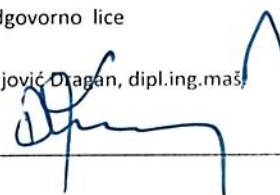
Odgovorno lice

Dana 01.03.2021.g.

Hidić Željka, dipl.ecc.

Kujović Džagan, dipl.ing.maš.

Popunjiva pravno lice	Šifra djelatnosti: 40105
Matični broj: 02751372	
Popunjiva	

Naziv: " CRNGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM " A.D.
Sjedište: PODGORICA

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU

u periodu od 01.01.2020. do 31.12.2020. godine

Potčija	OPIS	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309)		Ostali kapital (r. br. 309)		Neuplaćeni upisani kapital (grupa 31)		Emisiona premija (r. br. 320)		Rezerve (r. br. 321, 322)		Revalorizacione rezerve (grupa 33)		Neraspoređena dobit (grupa 34)		Gubitak (grupa 35)		Otkupljene sopstvene akcije i udjeli (r. br. 237)		Ukupno (kol. 2-3+4+5+6+7-8-9-10)		
		Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.	Red. br.
	1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11										
	Stanje na dan 01.01.2018. godine	401	155.108.283	410	419	428	437	446	455	464	473	482	171.592.594									
	Efektiretroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	402	411	420	429	438	447	456	465	474	483	483	0									
	2. Korigovano početno stanje na dan 01.01.2019. godine (r.br. 1+2)	403	155.108.283	412	421	430	439	448	457	466	475	484	171.592.594									
	3. Neto promjene u 2019. godini	404	413	422	431	440	449	458	467	476	485	485	3.860.950									
	Stanje na dan 31.12.2019. godine (r.br. 3+4)	405	155.108.283	414	423	432	441	450	459	468	477	486	175.453.544									
	4. Efektiretroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	406	415	424	433	442	451	460	469	478	487	487	0									
	5. Korigovano početno stanje na dan 01.01.2020. godine (r.br. 5+6)	407	155.108.283	416	425	434	443	452	461	470	479	488	175.453.544									
	6. Neto promjene u 2020. godini	408	417	426	435	444	453	462	471	480	489	489	12.621.335									
	7. Stanje na dan 31.12.2020. godine (r.br. 7+8)	409	155.108.283	418	427	436	445	454	463	472	481	490	188.074.879									

u EUR/ima:

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG“ broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U Podgorici,

Dana 01.03.2021.g.

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog iskaza

Hidic Željka, dipl.pec.

Željka Hidic

Odgovorno lice

Koljovic Dragan, dipl.ing.mas

Dragan Koljovic

CRNOGORSKI SISTEM A.D. Podgorica

Napomene uz finansijske iskaze za godinu završenu na dan 31. decembra 2020. godine

(Svi iznosi su navedeni u eurima, osim ukoliko nije drugačije navedeno)

CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM AD PODGORICA

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2020. godine

1. Opšte informacije

Crnogorski elektroprenosni sistem AD, Podgorica (u daljem tekstu: CGES ili Društvo) osnovan je kao Akcionarsko društvo "Prenos", Podgorica Odlukom o restrukturiranju putem odvajanja uz osnivanje novog društva broj 10-00-3206, koju je donijela VI vanredna Skupština akcionara Elektroprivrede Crne Gore AD, Nikšić, na Skupštini održanoj 23.03.2009. godine. Odluka o restrukturiranju donešena je na osnovu člana 35 i člana 22 Zakona o privrednim društvima ("Sl. list RCG", br. 06/02 od 08.02.2002, br. 17/07 od 31.12.2007, 80/08 od 26.12.2008) kao i člana 62 Statuta Elektroprivrede Crne Gore AD, Nikšić.

Društvo je promijenilo naziv u „Crnogorski elektroprenosni sistem” AD, Podgorica Odlukom Skupštine akcionara Društva br. 10-00-6485/10 na sjednici održanoj 25.06.2010. godine. Promjena naziva registrovana je u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod Registarskim brojem 4-0008972/003 dana 2. jula 2010. godine.

Društvo je do dana 26. decembra 2011. godine obavljalo osim djelatnosti prenosa električne energije i djelatnosti operatora prenosnog sistema, i djelatnost operatora tržišta, i bilo nosilac tri licence za obavljanje djelatnosti kod Regulatorne agencije za energetiku (u daljem tekstu: Agencija) pod brojem L-E-007 (Licenca za prenos električne energije), L-E-008 (Licenca za operatora prenosne mreže) i L-E-009 (Licenca za operatora tržišta električne energije). Nakon 26. decembra 2011. godine Društvo je nosilac dvije licence pod brojem L-E-007 i L-E-008. Licencu za operatora tržišta električne energije od 26. decembra 2011. godine posjeduje Društvo sa ograničenom odgovornošću "Crnogorski operator tržišta električne energije" Podgorica čiji je osnivač Vlada Crne Gore i koje je upisano u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici dana 29. jula 2011. godine pod Registarskim brojem 5-0610998/1.

Djelatnost Društva je od javnog interesa i obezbjeđuje siguran rad prenosnog sistema.

Kao emitent hartija od vrijednosti Društvo je registrovano kod Komisije za hartije od vrijednosti pod brojem 498469.

Organi Društva su:

- Skupština akcionara;
- Odbor direktora;
- Izvršni direktor i
- Sekretar Društva.

Na dan 31.12.2020. godine ukupan broj zaposlenih je iznosio 302 (31.12.2019. godine: 305 zaposlenih) i to:

Stalno zaposleni - 291 (31.12.2019. godine: 296)

Zaposleni na određeno vrijeme - 11 (31.12.2019. godine: 9)

Sjedište Društva je u Podgorici, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br.18.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika

Osnovne računovodstvene politike primijenjene za sastavljanje ovih finansijskih iskaza navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primijenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

2.1 Osnov za sastavljanje finansijskih iskaza

Finansijski iskazi su prikazani u eurima (EUR, €), koja predstavlja funkcionalnu valutu Društva, i sve vrijednosti su zaokružene na najbliži broj (decimale nijesu objelodanjene), osim ako nije drugačije naznačeno. Finansijski iskazi sastavljeni su u skladu sa načelom istorijskog troška, osim ukoliko je specifično navedena primjena fer vrijednosti.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

Društvo je sastavilo ove finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore (Sl. List CG br. 052/16) koji zahtijeva da Međunarodni računovodstveni standardi („MRS“) i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI“) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Stoga su u primjeni samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (sa izuzetkom MSFI 7), kao i MSFI 10, 11, 12 i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine.

U Službenom listu Crne Gore, br. 011/20 od 06.03.2020. godine, Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore na osnovu člana 1 Uredbe o povjeravanju poslova organa državne uprave nadležnog za poslove računovodstva i revizije (Sl.list CG broj 33/10 i Sl.list RCG broj 44/07) objavljuje Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica i Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica, koji će se odnositi na finansijsko izvještavanje za 2020. i naredne godine. unutar države Crne Gore.

Na osnovu izmjena gore navedenih pravilnika, Društvo je prilagodilo formu i sadržinu finansijskih izvještaja za godinu koja se završava 31. decembra 2020. godine. Pomenute izmjene uključuju rekalsifikaciju uporednih podataka za izvještajnu godinu koja se završava 31. decembra 2019. godine.

Osim pomenutog, Zakon zahtijeva određena prikazivanja i određeni tretman računa i stanja, što ima za posljedicu dodatna odstupanja od MSFI kao što slijedi:

1. Društvo je ove finansijske izveštaje sastavila u formatu propisanom od strane Ministarstva finansija Crne Gore, koji nije u skladu sa zahtjevima MRS 1 (revidiran) – “Prikazivanje finansijskih izvještaja” i MRS 7 – “Izveštaj o tokovima gotovine”.
2. Do dana sastavljanja priloženih finansijskih izveštaja nije prevedena nijedna dopuna odnosno dodatak postojećim ili revidiranim standardima, kao nijedno novo tumačenje izdato od strane IASB i IFRIC nakon 2013. godine, pa oni nisu ni primijenjeni od strane Grupe.

Finansijski izvještaji su sastavljeni prema konceptu istorijskih troškova. Sastavljanje finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI zahtijeva primjenu izvjesnih ključnih računovodstvenih procjena. Ono, takođe, zahtijeva da Rukovodstvo koristi svoje prosuđivanje u primjeni računovodstvenih politika Grupe. Promjene u pretpostavkama mogu imati materijalni značaj na finansijske izvještaje u periodu izmjene pretpostavki. Rukovodstvo je mišljenja da su dolje navedene pretpostavke odgovarajuće.

2.3 Koncept nastavka poslovanja

Na osnovu sprovedenih analiza, rukovodstvo opravdano očekuje da Društvo ima odgovarajuća sredstva za nastavak poslovanja u doglednoj budućnosti. Shodno tome, Društvo je pripremio finansijske iskaze u skladu sa konceptom nastavka poslovanja.

2.4 Preračunavanje stranih valuta

- a) *Funkcionalna i valuta prikazivanja*

Stavke uključene u finansijske iskaze Društva se odmjeravaju i prikazuju u eurima (EUR).

- b) *Transakcije i stanja*

Transakcije u stranoj valuti se preračunavaju u funkcionalnu valutu primjenom deviznih kurseva važećih na dan transakcije ili na dan procjene vrijednosti ako su stavke ponovo odmjeravane. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz izmirenja takvih transakcija i iz preračuna monetarnih sredstava i obaveza izraženih u stranim valutama na kraju godine, priznaju se u bilansu uspjeha, osim u slučaju kada su odložene u kapitalu kao instrumenti zaštite tokova gotovine i instrumenti zaštite neto ulaganja.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

Pozitivne i negativne kursne razlike koje nastaju po osnovu kredita i gotovine i gotovinskih ekvivalenata prikazuju se u bilansu uspjeha u okviru pozicije „Finansijski prihodi/rashodi“.

2.5 Nematerijalna ulaganja

Nematerijalno ulaganje početno se mjeri (priznaje) po nabavnoj vrijednosti ili cijeni koštanja. Amortizacija se vrši sistematski primjenom proporcionalnih stopa amortizacije tokom korisnog vijeka trajanja nematerijalnog sredstva. Nematerijalna imovina se vodi po modelu nabavne vrijednosti, umanjenoj za ukupnu akumuliranu amortizaciju i ukupne eventualne akumulirane gubitke zbog umanjenja vrijednosti.

Nematerijalna ulaganja uglavnom čine računarski softveri i licence. Stečene licence računarskih softvera kapitalizuju se u iznosu troškova nastalih u sticanju i stavljanju u upotrebu softvera. Ovi troškovi se amortizuju tokom njihovog procijenjenog vijeka upotrebe (5 godina).

2.6 Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva

Nekretnine, postrojenja i oprema su materijalna sredstva koja Društvo drži za upotrebu u proizvodnji ili za isporuku robe ili pružanje usluga ili u administrativne svrhe, čiji je vijek trajanja duži od jedne godine.

Početno mjerenje nekretnine, postrojenja, opreme i bioloških sredstava koji ispunjavaju uslove za priznavanje za sredstvo vrši se po nabavnoj vrijednosti. Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva se vode po modelu nabavne vrijednosti, umanjenoj za ukupnu akumuliranu amortizaciju i ukupne eventualne akumulirane gubitke zbog umanjenja vrijednosti.

Naknadni izdaci u nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva povodom kojih se očekuju buduće ekonomske koristi (veći obim proizvodnje, veći kapacitet sredstava, produžetak korisnog vijeka trajanja, povećanje produktivnosti) u periodu dužem od godinu dana uvećavaju nabavnu vrijednost nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava. Ulaganja koja imaju karakter tekućeg održavanja nekretnina i postrojenja, opreme i bioloških sredstava predstavljaju rashod perioda u kome su nastali.

Amortizacija ovih sredstava obračunava se po proporcionalnom metodu primjenom stopa izračunatih na osnovu procijenjenog vijeka trajanja sredstva.

Procijenjeni korisni vijek trajanja po grupama nekretnina, postrojenja i opreme je:

Naziv	Stopa amortizacije %	Korisni vijek trajanja
Građevinski objekti	1,25	80 godina
Dalekovodi	2	50 godina
Oprema - trafostanice	2,78	36 godina
Globalni sistemi	10	10 godina
Transportna sredstva	12,5	8 godina
Alati i sredstva za rad	10	10 godina
Kancelarijski namještaj	10	10 godina
Kancelarijska oprema	20	5 godina
Ostalo	10	10 godina

2.7 Finansijski instrumenti

2.7.1 Klasifikovanje

Društvo klasifikuje svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije: zajmovi i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju. Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su finansijska sredstva pribavljena. Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

a) Zajmovi i potraživanja

Zajmovi i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja koja se ne kotiraju ni na jednom aktivnom tržištu. Uključuju se u tekuća sredstva, osim ukoliko su im rokovi dospjeća duži od 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja. U tom slučaju se klasifikuju kao dugoročna sredstva. U bilansu stanja Društva zajmovi i potraživanja obuhvataju "dugoročne finansijske plasmane i dugoročna potraživanja", "kratkoročna potraživanja" „kratkoročne finansijske plasmane“ i "gotovinu na računima i u blagajni."

b) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju predstavljaju nederivatna sredstva koja su svrstana u ovu kategoriju ili nisu klasifikovana ni u jednu drugu kategoriju. Uključuju se u dugoročne finansijske plasmane, osim ukoliko rukovodstvo ima namjeru da ulaganja otuđi u roku od 12 mjeseci od datuma bilansa stanja.

2.7.2 Priznavanje i mjerenje

Redovna kupovina i prodaja finansijskih sredstava se priznaje na datum trgovanja - datum kada se Društvo obavezalo da će kupiti ili prodati finansijsko sredstvo. Ulaganja se inicijalno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove za sva finansijska sredstva koja se ne iskazuju po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se nakon inicijalnog priznavanja, iskazuju po fer vrijednosti. Zajmovi i potraživanja i ulaganja koja se drže do dospjeća se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

Kada su hartije od vrijednosti klasifikovane kao hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju ili kada su obezvrijeđene, kumulirane korekcije fer vrijednosti priznate u kapitalu uključuju se u bilans uspjeha kao „vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine“.

Dividende na hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se priznaju u bilansu uspjeha kao dio „ostalih prihoda iz poslovanja“ kada se utvrdi pravo Društva na naplatu.

2.7.3 Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava

a) Sredstva koja se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti

Na svaki datum bilansa stanja Društvo procjenjuje da li postoji objektivan dokaz da je umanjena vrijednost nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava.

Finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava je obezvrijeđeno i gubici po osnovu obezvrjeđenja nastaju samo ako postoji objektivan dokaz o obezvrjeđenju kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja sredstava ("nastanak gubitka") i kada taj nastanak gubitka (odnosno nastanci gubitaka) utiče na procijenjene buduće novčane tokove finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji mogu biti pouzdano procijenjeni.

Kriterijumi koje koristi da odredi da li postoji objektivan dokaz o gubitku uslijed umanjenja vrijednosti uključuju:

- Značajne finansijske teškoće emitenta ili dužnika;
- Kršenje ugovora, kao što je kašnjenje u plaćanju ili neplaćanje kamate ili glavnice;
- Društvo, iz ekonomskih ili pravnih razloga koji se odnose na finansijske teškoće zajmoprimca, odobri zajmoprimcu garancije/povlastice koje inače ne bi odobrilo;
- Vjerovatnoća stečaja ili druge finansijske reorganizacije dužnika;

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

- Nestanak aktivnog finansijskog tržišta za to finansijsko sredstvo zbog finansijskih poteškoća; ili dostupni podaci koji ukazuju da postoji mjerljivo smanjenje u predviđenim budućim tokovima gotovine iz portfelja finansijskih sredstava nakon njihovog inicijalnog priznavanja, iako se pomenuto smanjenje još uvijek ne može povezati sa pojedinačnim finansijskim sredstvima iz portfelja, uključujući:
 - (i) Nepovoljna promjena kreditne sposobnosti dužnika; i
 - (ii) Nacionalne ili lokalne ekonomske prilike koje su uzajamno povezane sa kašnjenjem u naplati potraživanja iz portfelja.

Društvo prvo procjenjuje da li postoji objektivan dokaz o obezvrjeđenju.

Za kategoriju kredita i potraživanja, iznos gubitka se odmjerava kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i sadašnje vrijednost procijenjenih budućih tokova gotovine (isključujući buduće kreditne gubitke koji nisu nastali) diskontovanih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi za to finansijsko sredstvo. Iznos knjigovodstvene vrijednosti sredstva se umanjuje i iznos gubitka se priznaje u bilansu uspjeha. Ako kredit ili ulaganje koje se drži do dospjeća ima varijabilnu kamatnu stopu, diskontna stopa za odmjeravanje svakog gubitka zbog umanjenja vrijednosti je trenutna kamatna stopa utvrđena ugovorom. Društvo može da odmjerava umanjenje vrijednosti na osnovu fer vrijednosti finansijskog instrumenta korišćenjem tržišnih cijena koje su dostupne javnosti.

Ako se u narednom periodu iznos gubitka zbog umanjenja vrijednosti smanji i to smanjenje se može objektivno pripisati nekom događaju nastalom nakon priznavanja obezvrjeđenja (npr. poboljšanju kreditne sposobnosti dužnika), ukidanje prethodno priznatog gubitka po osnovu umanjenja vrijednosti priznaje se u bilansu uspjeha.

b) Sredstva klasifikovana kao raspoloživa za prodaju

Na kraju svakog izvještajnog perioda Društvo procjenjuje da li postoji objektivan dokaz da je umanjena vrijednost nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava.

U slučaju dužničkih hartija od vrijednosti, ukoliko postoji pomenuti dokaz, kumulirani gubitak – utvrđen kao razlika između troškova sticanja i tekuće fer vrijednosti, umanjene za bilo kakav gubitak zbog umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva koji je prethodno priznat u bilansu uspjeha – prenosi se sa kapitala i priznaje u bilansu uspjeha. Ako se u narednom periodu fer vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti klasifikovanih kao raspoložive za prodaju poveća i to povećanje se može objektivno pripisati nekom događaju nastalom nakon priznavanja gubitka po osnovu umanjenja vrijednosti u bilansu uspjeha, gubitak po osnovu umanjenja vrijednosti se ukida u konsolidovanom bilansu uspjeha.

U slučaju vlasničkih hartija od vrijednosti, značajan ili prolongiran pad fer vrijednosti ispod njihove nabavne vrijednosti smatra se indikatorom da je došlo do umanjenja njihove vrijednosti. Ukoliko postoji bilo koji od tih dokaza, kumulirani gubitak – utvrđen kao razlika između troškova sticanja i tekuće fer vrijednosti, umanjene za bilo kakav gubitak zbog umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva koji je prethodno priznat u bilansu uspjeha – prenosi se sa kapitala i priznaje u bilansu uspjeha.

2.8 Zalihe

Zalihe obuhvataju materijal, rezervne djelove, alat i inventar koje su nabavljene i drže se radi korišćenja u toku rada.

Zalihe se mjere po nabavnoj vrijednosti, odnosno po neto prodajnoj vrijednosti, ako je niža. Nabavnu vrijednost čine svi troškovi nabavke, troškovi konverzije i drugi nastali troškovi neophodni za dovođenje zaliha na njihovo sadašnje mjesto i stanje. Procjene neto prodajne vrijednosti zasnovane su na najpouzdanijim raspoloživim dokazima u trenutku davanja procjene, i Društvo će bilansirati zalihe po neto prodajnoj vrijednosti samo ukoliko je neto prodajna vrijednost niža od nabavne vrijednosti.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

Smanjenje vrijednosti zaliha vrši se i u slučaju djelimičnog gubljenja kvalitativnih svojstava zaliha i na bazi predloga komisije koja je izvršila popis i konstatovala činjenično stanje. Nabavna vrijednost zaliha se utvrđuje metodom prosječne ponderisane cijene. Alat i sitan inventar otpisuju se jednokratno prilikom stavljanja u upotrebu.

2.9 Potraživanja po osnovu prodaje

Potraživanja od kupaca su iznosi koje duguju kupci za prodatu robu ili izvršene usluge u okviru redovnog poslovanja. Ukoliko se očekuje da potraživanja budu naplaćena u roku od godinu dana ili kraćem (ili u okviru redovnog ciklusa poslovanja ako je duži), potraživanja od kupaca se klasifikuju kao kratkoročna. U suprotnom, pomenuta potraživanja se iskazuju kao dugoročna sredstva i priznaju se na liniji ostala dugoročna potraživanja.

Indirektan otpis, odnosno ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca na teret rashoda perioda preko računa ispravke vrijednosti vrši se kod potraživanja od kupaca kod kojih je od roka za naplatu prošlo najmanje 60 dana. Odluku o indirektnom otpisu, odnosno ispravci vrijednosti potraživanja od kupaca preko računa ispravke vrijednosti donosi Odbor direktora Društva.

Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca donosi Odbor direktora Društva.

Knjigovodstvena vrijednost sredstva umanjuje se preko ispravke vrijednosti, a iznos umanjenja se priznaje u bilansu uspjeha u okviru pozicije „vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine“ Kada je potraživanje nenaplativo, otpisuje se na teret ispravke vrijednosti potraživanja od kupaca. Naknadna naplata iznosa koji je prethodno bio otpisan iskazuje se u bilansu uspjeha u okviru „ostalih prihoda iz poslovanja“.

2.10 Gotovina na računima i u blagajni

U iskazu o tokovima gotovine, gotovina i gotovinski ekvivalenti obuhvataju: novac u blagajni, depozite po viđenju kod banaka, druga kratkoročna visoko likvidna ulaganja sa prvobitnim rokom dospijeca do tri mjeseca ili kraće i prekoračenja po tekućem računu. Prekoračenja po tekućem računu uključena su u obaveze po kreditima u okviru tekućih obaveza u bilansu stanja.

2.11 Kapital

Kapital Društva čine akcijski kapital, otkupljene sopstvene akcije, revalorizacione rezerve, akumuliran rezultat prethodnih i dobit tekuće godine.

2.12 Dugoročna rezervisanja

Rezervisanja za sudske sporove, otpremnine i jubilarne nagrade se priznaju: kada Društvo ima postojeću zakonsku ili ugovornu obavezu koja je rezultat prošlih događaja; kada je vjerovatno da će podmirenje obaveze iziskivati odliv sredstava; i kada se iznos obaveze može pouzdano procijeniti.

Kada postoji određeni broj sličnih obaveza, vjerovatnoća da će podmirenje obaveza iziskivati odliv sredstava se utvrđuje na nivou tih kategorija kao cjeline. Rezervisanje se priznaje čak i onda kada je ta vjerovatnoća, u odnosu na bilo koju od obaveza u istoj kategoriji, mala.

Rezervisanje se odmjerava po sadašnjoj vrijednosti izdatka potrebnog za izmirenje obaveze, primjenom diskontne stope prije poreza koja odražava tekuću tržišnu procjenu vrijednosti za novac i rizike povezane sa obavezom.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.13 Primljeni krediti

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti priliva, bez nastalih transakcionih troškova. U narednim periodima obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti; sve razlike između ostvarenog priliva (umanjenog za transakcione troškove) i iznosa otplate, priznaju se u bilansu uspjeha u periodu korišćenja kredita primjenom metode efektivne kamatne stope.

Naknade plaćene pri pribavljanju kredita priznaju se kao transakcioni troškovi do iznosa za koji je verovatno da će dio ili cio kredit biti povučen. U tom slučaju, naknada se razgraničava do konačne otplate kredita. U slučaju da ne postoji dokaz da je djelimično ili ukupno povlačenje kredita vjerovatno, naknada se kapitalizuje kao avans za likvidnost i amortizuje se u toku perioda na koji se kredit odnosi.

Obaveze po kreditima se klasifikuju kao tekuće, osim ukoliko Društvo nema безусловno pravo da odloži izmirenje obaveza za najmanje 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja.

2.14 Troškovi pozajmljivanja

Opšti i posebni troškovi pozajmljivanja koji se neposredno mogu pripisati sticanju, izgradnji ili izradi sredstva koje se kvalifikuje za pripisivanje troškova pozajmljivanja (kojem je potrebno značajno vrijeme da bi se osposobilo za planiranu upotrebu odnosno prodaju) uključuju se u nabavnu vrijednost pomenutog sredstva sve do trenutka kada je sredstvo u značajnoj mjeri spremno za planiranu upotrebu odnosno prodaju.

Prihod od ulaganja ostvaren po osnovu privremenog ulaganja posebnih pozajmica do njihovog trošenja na sredstvo koje se kvalifikuje oduzimaju se od troškova pozajmljivanja koji se mogu kapitalizovati.

2.15 Obaveze prema dobavljačima

Obaveze prema dobavljačima su obaveze plaćanja dobavljaču za preuzetu robu ili primljene usluge u redovnom toku poslovanja. Obaveze prema dobavljačima se klasifikuju kao tekuće ukoliko dospijevaju za plaćanje u roku od jedne godine ili kraćem (odnosno u okviru redovnog ciklusa poslovanja ukoliko je duži). U suprotnom, ove obaveze se iskazuju kao dugoročne. Obaveze prema dobavljačima se inicijalno iskazuju po fer vrijednosti, a naknadno se odmjeravaju prema amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

2.16 Tekući i odloženi porez na dobit

Troškovi poreza za period uključuju tekući i odloženi porez. Poreska obaveza se priznaje u bilansu uspjeha, izuzev iznosa koji se odnosi na stavke direktno priznate u kapitalu. Tekući porez na dobit se obračunava na datum bilansa stanja na osnovu važeće zakonske poreske regulative Crne Gore gdje društvo posluje i ostvaruje oporezivu dobit. Rukovodstvo periodično vrši procjenu stavki sadržanih u poreskoj prijavi sa stanovišta okolnosti u kojima primjenjiva poreska regulativa podliježe tumačenju. Rukovodstvo vrši rezervisanje, ako je primjereno, na osnovu iznosa za koje se očekuje da će biti plaćen poreskim organima.

Odloženi porez na dobit se priznaje korišćenjem metode obaveza, za privremene razlike koje nastanu između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim iskazima. Međutim, ukoliko odloženi porez na dobit, pod uslovom da nije računovodstveno obuhvaćen, proistekne iz inicijalnog priznavanja sredstva ili obaveze u nekoj drugoj transakciji osim poslovne kombinacije koja u trenutku transakcije ne utiče ni na računovodstvenu ni na oporezivu dobit ili gubitak, tada se on računovodstveno ne obuhvata.

Odloženi porez na dobit se utvrđuje prema poreskim stopama (i zakonu) koje su na snazi do datuma bilansa stanja i za koje se očekuje da će biti primijenjene u periodu u kome će se odložena poreska sredstva realizovati ili odložene poreske obaveze izmiriti.

Odloženo poresko sredstvo se priznaje samo do iznosa za koji je vjerovatno da će buduća dobit za oporezivanje biti raspoloživa i da će se privremene razlike izmiriti na teret te dobiti.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

Odloženi porez na dobit se utvrđuje iz privremenih razlika nastalih na ulaganjima u zavisna i pridružena društva, osim u slučaju kada sinhronizaciju poništenja privremenih razlika kontroliše Društvo i gdje je vjerovatno da se privremene razlike neće poništiti u doglednoj budućnosti. Po pravilu, Društvo nije u mogućnosti da kontroliše poništenje privremenih razlika kod pridruženih društava, osim u slučaju kada postoji sporazum kojim je Društvu omogućeno da kontroliše poništenje privremenih razlika koje nisu priznate.

Odloženo poresko sredstvo se priznaje na osnovu privremenih razlika nastalih na ulaganjima u zavisna i pridružena društva i zajedničke aranžmane samo do iznosa za koji je vjerovatno da će se privremene razlike poništiti u budućnosti, da će buduća dobit za oporezivanje biti raspoloživa i da će se privremene razlike izmiriti na teret te dobiti.

Odložena poreska sredstva i obaveze se „prebijaju“ kada postoji zakonski izvršivo pravo da se „prebiju“ tekuća poreska sredstva sa tekućim poreskim obavezama i kada se odložena poreska sredstva i obaveze odnose na poreze na dobit uvedene od strane istog poreskog organa bilo entitetu koji podliježe obavezi plaćanja poreza ili različitim entitetima koji podliježu obavezi plaćanja poreza onda kada postoji namjera da se obaveze poravnaju na neto osnovi.

2.17 Troškovi zaposlenih

a) Kratkoročne beneficije zaposlenih – porezi i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je obavezno da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je takođe obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih u ime zaposlenih uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

b) Obaveze po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada

Sadašnja vrijednost budućih obaveza u skladu sa opštim kolektivnim ugovorom Crne Gore, kao što su otpremnine za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova, prema procjeni ovlašćenog aktuara iznosi EUR 880.346 (2019. godina: 865.058) i po tom osnovu su izvršena rezervisanja.

Društvo je u obavezi (u skladu sa kolektivnim ugovorom) da isplati zaposlenom jubilarne nagrade za 10, 20, 30 i 40 godina rada kod poslodavca, i sadašnja vrijednost budućih obaveza za jubilarne nagrade je EUR 56.529 (2019. godina: 64.602).

c) Ostale naknade

Društvo nema sopstvene penzije fondove niti opcije za isplate zaposlenima u vidu akcija i po tom osnovu nema identifikovanih obaveza na dan 31. decembar 2020. godine.

d) Stambeni krediti zaposlenim

Stambeni krediti zaposlenim se dodjeljuju u skladu sa Pravilnikom o rješavanju stambenih potreba zaposlenih koji je donijet 29.01.2019. g. na osnovu člana 45, stav 1, tačka 14 Statuta Društva. U skladu sa ovim Pravilnikom raspodjela sredstava se vrši po osnovu kupovine, odnosno izgradnje stana ili porodične stambene zgrade ili po osnovu poboljšanja uslova stanovanja. Pravilnikom je utvrđeno da se kreditna obaveza za svaku godinu radnog staža umanjuje po 3%, pri čemu kreditna obaveza ne može biti manja od 25% dodijeljenih sredstava. Krediti se dodjeljuju sa rokom otplate od 10 do 20 godina i kamatnom stopom od 1,5% na preostali iznos kredita. Pravilnikom je utvrđeno da zaposleni koji ponudi isplatu ukupnog iznosa dodjeljenog kredita u roku od jedne godine, ima pravo na dodatni popust od 20% i oslobađa se plaćanja kamate.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

2.18 Priznavanje prihoda

Prihod uključuje fer vrijednost primljenog iznosa ili potraživanja po osnovu prodaje roba i usluga u toku normalnog poslovanja Društva. Prihod se iskazuje bez PDV-a, povraćaja robe, rabata i popusta nakon eliminisanja prihoda ostvarenog unutar grupe.

Društvo priznaje prihod kada se iznos prihoda može pouzdano izmjeriti, kada je vjerovatno da će u budućnosti Društvo imati ekonomske koristi i kada su ispunjeni posebni kriterijumi za svaku od aktivnosti Društva kao što je u daljem tekstu opisano. Iznos prihoda se ne smatra pouzdano mjerljivim sve dok se ne riješe sve potencijalne obaveze koje mogu nastati u vezi sa prodajom. Svoje procjene Društvo zasniva na rezultatima iz prethodnog poslovanja, uzimajući u obzir tip kupca, vrstu transakcije i specifičnosti svakog posla.

Prihodi od korišćenja prenosne mreže nadoknade gubitaka i prekomjerno preuzete električne energije

U 2020. godini Društvo priznaje prihode u visini naknade kupcima priključenim na prenosnu mrežu. Naknade se temelje na osnovu mjernih podataka o ostvarenom prenosu električne energije, u skladu sa tarifnim stavovima određenim od strane Agencije.

Na osnovu odluke Agencije (br. 19/3306-14 od 02. decembra 2019. godine) iznosi tarifnih stavki za prenos električne energije utvrđeni su na period od tri godine (2020 – 2022) obuhvatajući izvještajni period.

Angažovanje prenosnog kapaciteta od strane proizvođača

Prihodi na osnovu angažovanja prenosnih kapaciteta se temelje na osnovu mjesečnih fiksnih naknada za zakup prenosnog kapaciteta na osnovu tarifnih stavova određenih od strane Agencije (Odluka broj 19/3306-14 od 02. decembra 2019. godine).

Angažovani prenosni kapaciteti definišu se na godišnjem nivou sa svim kupcima priključenim na prenosnu mrežu.

Prihod od usluga balansiranja i ostalih pomoćnih usluga

Prihodi od usluga balansiranja sistema zasnivaju se na principu smanjenja ili povećanja presensene električne energije u realnom vremenu, radi održavanja balansa između proizvodnje i potrošnje električne energije.

U 2020. godini Društvo prihode od usluga balansiranja električne energije ostvaruje isporukom električne energije balansnim subjektima odgovornim za odstupanje, na osnovu tarifnog okvira određenim od strane Agencije (Odluka br. 19/3305-11 od 2. decembra 2019. godine).

Prihod od ITC usluga

Društvo, kao Operator prenosnog sistema (Transmission System Operator), je potpisnik ITC sporazuma (ITC Clearing and Settlement Agreement) na osnovu kojeg ostvaruje prihod kao naknadu za pokriće troškova nastalih usljed međunarodnog tranzita električne energije. Prihodi od ITC mehanizma određuju se na bazi metodologije utvrđene od strane ENTSO-E (European Transmission System Operators), u skladu se Odlukom br. 1228/2003 Evropskog parlamenta i Vijeća o Uslovima pristupa mreži za prekograničnu razmjenu električne energije.

Prihodi od alokacije prenosnih kapaciteta

Prihodi od alokacije prenosnih kapaciteta obuhvataju naknadu za korišćenje prenosne mreže dodijeljenih na procesima aukcija organizovanih od strane Društva i Agencije za aukcisku koordinaciju i alokaciju prekograničnih kapaciteta (SEECAO).

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

Naknada za alokaciju određuje se na osnovu dodijeljenog kapaciteta kao i tarifnih stavova određenih na osnovu ostvarene potražnje na nivou zasebnog procesa aukcije.

Prihodi od izdavanja optičkih vlakana

Prihodi od izdavanja optičkih vlakana odnose se na naknadu koju telekomunikacioni operateri izdvajaju za zakup optičkih vlakana koji su u vlasništvu Društva.

2.19 Zakupi

Računovodstveno obuhvatanje kod zakupodavca

Zakup je sporazum po kome zakupodavac prenosi na zakupca pravo korišćenja sredstva tokom dogovorenog vremenskog perioda u zamjenu za jedno ili više plaćanja.

Kada se sredstva daju u zakup po osnovu finansijskog zakupa, sadašnja vrijednost plaćenih zakupnina se priznaje kao potraživanje. Razlika između bruto iznosa potraživanja i sadašnje vrijednosti potraživanja se iskazuje kao nezarađeni finansijski prihod.

Prihod od zakupa se priznaje tokom perioda trajanja zakupa primjenom metode neto ulaganja koja odražava konstantnu periodičnu stopu povraćaja.

Kada je sredstvo dato u operativni zakup to sredstvo se iskazuje u bilansu stanja zavisno od vrste sredstva.

Prihod od zakupnine priznaje se na proporcionalnoj osnovi tokom perioda trajanja zakupa.

2.20 Priljene donacije

Priljene donacije se priznaju po fer vrijednosti kada postoji razumno uvjerenje da će subvencija biti dobijena i da će Društvo ispuniti postavljene uslove.

Priljene donacije koje se odnose na troškove se razgraničavaju i priznaju u bilansu uspjeha tokom perioda koji je potreban da se upare sa troškovima koje kompenzuju.

Priljene donacije koje se odnose na kupovinu nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava se uključuju u ostale dugoročne obaveze i priznaju se u bilansu uspjeha primjenom proporcionalne metode tokom očekivanog vijeka upotrebe odnosnih sredstava.

2.21 Izvještavanje o segmentima

O poslovnim segmentima izvještava se na način koji je konzistentan sa internim izvještavanjem za potrebe glavnog donosioca poslovnih odluka. Glavni donosilac poslovnih odluka koji je odgovoran za raspodjelu resursa i procjenu rezultata poslovanja poslovnih segmenata je identifikovan kao Odbor direktora koji donosi strateške odluke. Posljedično, u CGES-u ne postoje segmenti koji se mogu identifikovati jer se sve relevantne odluke donose na nivou Društva.

3. Upravljanje finansijskim rizikom

Društvo je u svom redovnom poslovanju u različitom obimu izloženo određenim finansijskim rizicima i to:

- Tržišnim rizicima,
- Riziku likvidnosti,
- Kreditnom riziku.

Upravljanje rizicima u Društvu je usmjereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Društva u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta. Društvo ne koristi derivativne finansijske instrumente u bilo kojoj formi osiguranja protiv gubitaka usljed rizika. Ne postoji formalni okvir za upravljanje rizikom koji je uspostavljen u Društvu. Finansijski sektor se uglavnom fokusira na kreditni rizik i rizik likvidnosti i djeluje u individualnim slučajevima u cilju smanjenja rizika.

Kategorije finansijskih instrumenata

Finansijska sredstva	2020	2019
Učešća u kapitalu	304.308	325.437
Dugoročna finansijska ulaganja	456.762	493.136
Kratkoročna potraživanja	8.758.545	5.906.922
Gotovina na računima i u blagajni	22.359.840	17.798.295
Ukupno	31.879.455	24.523.790

Finansijske obaveze	2020	2019
Dugoročni krediti	46.145.215	53.338.500
Obaveze po osnovu kredita od kreditnih institucija	8.972.621	9.078.657
Obaveze prema dobavljačima	15.353.485	10.681.642
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	336.593	141.384
Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze	972.254	890.921
PVR	1.658.446	1.129.946
Ukupno	73.438.614	75.261.050

Ciljevi upravljanja finansijskim rizicima

Finansijski rizici uključuju tržišni rizik (devizni i kamatni), kreditni rizik i rizik likvidnosti. Finansijski rizici se sagledavaju na vremenskoj osnovi i prevashodno se izbjegavaju smanjenjem izloženosti Društva ovim rizicima. Društvo ne koristi nikakve finansijske instrumente kako bi izbjeglo uticaj finansijskih rizika na poslovanje iz razloga što takvi instrumenti nisu u širokoj upotrebi, niti postoji organizovano tržište takvih instrumenata u Crnoj Gori.

3.1. Tržišni rizik

U svom poslovanju, društvo je izloženo finansijskim rizicima od promjene kursa stranih valuta i promjena kamatnih stopa.

Izloženost tržišnom riziku se sagledava preko analize senzitivnosti. Nije bilo značajnih promjena u izloženosti Društva tržišnom riziku, niti u načinu na koji Društvo upravlja ili mjeri taj rizik.

3. Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)*a) Rizik od promjene kursa stranih valuta*

Rizik Društva od promjena kurseva valuta proističe prvenstveno iz obaveza po osnovu uzetih dugoročnih kredita od banaka. Kredit od Svjetske Banke je primljen u valuti Specijalna prava vučenja - SDR što izlaže Društvo riziku od kurseva valuta. Knjigovodstvena vrijednost obaveza iskazanih u stranoj valuti na datum izvještavanja u Društvu bila je sledeća:

	2020	2019
Iznos kreditnih obaveza u SDR	3.934.991	4.756.477

Na dan 31. decembar 2020. godine, da se EUR uvećao/umanjio za 5% u odnosu na SDR, gdje su ostale varijable ostale nepromijenjene, godišnja dobit nakon oporezivanja bi bila uvećana/umanjena za iznos 196,750 EUR (2019. godina: 237.824 EUR), što bi uglavnom bio rezultat povećanja/smanjenja deviznog kursa SDR prilikom denominacije obaveza vezano za postojeći kreditni aranžman sa Svjetskom bankom. Navedene promjene ne bi imale značajnijeg uticaja na finansijski rezultat Društva.

b) Rizik od promjene kamatnih stopa

Društvo je izloženo raznim rizicima koji kroz efekte promjena visine tržišnih kamatnih stopa djeluju na njegov finansijski položaj i tokove gotovine. Poslovanje Društva je izloženo riziku promjene kamatnih stopa u mjeri u kojoj kamatonosna sredstva i kamatonosne obaveze dospijevaju za naplatu u različito vrijeme ili u različitim iznosima.

Knjigovodstvena vrijednost finansijskih sredstava na kraju posmatranog perioda grupisana prema stepenu rizika od promjene kamata, data je u sledećem pregledu:

Finansijska sredstva

<i>Nekamatonosna</i>	2020	2019
Učešća u kapitalu	304.308	325.437
Kratkoročna potraživanja	8.758.545	5.906.922
Gotovina na računima i u blagajni	10.859.840	6.298.295
Ukupno	19.922.693	12.530.654

<i>Fiksna kamatna stopa</i>	2020	2019
Dugoročna finansijska ulaganja	456.762	493.136
Gotovina na računima i u blagajni	11.500.000	11.500.000
Ukupno	11.956.762	11.993.136

Rizik Društva od promjena fer vrijednosti kamatnih stopa proističe prvenstveno iz obaveza po osnovu uzetih dugoročnih kredita po promjenljivoj kamatnoj stopi vezanoj za Euroribor što izlaže Društvo kamatnom riziku tokova gotovine.

Knjigovodstvena vrijednost finansijskih obaveza na kraju posmatranog perioda grupisana prema stepenu rizika od promjene kamata, data je u sledećem pregledu:

Finansijske obaveze:

Nekamatonosne	2020	2019
Obaveze prema dobavljačima	15.353.485	10.681.642
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	336.593	141.384
Ostale kratkoročne obaveze	971.518	890.185
Dugoročni krediti	3.329.602	4.122.280
Tekuća dospijeca dugoročnih kredita	605.390	634.197
Ukupno	20.596.588	16.469.688

Fiksna kamatna stopa	2020	2019
Dugoročni krediti	9.287.657	12.314.894
Tekuća dospijeca dugoročnih kredita	2.849.567	3.209.567
Kratkoročne finansijske obaveze	143.299	101.902
Ostale kratkoročne obaveze	114.623	128.022
Ukupno	12.395.146	15.754.385

Varijabilna kamatna stopa	2020	2019
Dugoročni krediti	33.527.956	36.901.326
Tekuća dospijeca dugoročnih kredita	5.157.664	5.234.892
Ukupno	38.685.620	42.136.218

Analize osjetljivosti prikazane u narednom tekstu su uspostavljene na osnovu izloženosti promjenama kamatnih stopa za instrumente na datum bilansa stanja. Za obaveze sa varijabilnom stopom, analiza je sastavljena pod pretpostavkom da je preostali iznos sredstava i obaveza na datum bilansa stanja bio nepromijenjen u toku cijele godine. Povećanje od 1% predstavlja, od strane rukovodstva, procjenu realno moguće promjene u kamatnim stopama. Da je kamatna stopa 1% viša/niša, a sve ostale varijable ostale nepromijenjene, Društvo bi godinu koja se završava 31. decembra 2020. godine imalo finansijske efekte u iznose od EUR 525.865 (2019: EUR 572.771). Ovakva situacija se pripisuje izloženosti.

c) Rizik od promjene ostalih cijena

Rizik od promjene ostalih cijena uključuje promjenu cijene kapitala, rizik od prijevremenog plaćanja i rizik rezidualne vrijednosti. Prihode i cijene Društva definiše Regulatorna agencije za energetiku kroz odluku, na osnovu važeće Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije. Društvo nije značajno izloženo ovim vrstama rizika.

3.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik nastanka finansijskih gubitaka Društva kao rezultat kašnjenja klijenata ili druge ugovorne strane u izmirivanju ugovornih obaveza. Kreditni rizik se prvenstveno vezuje za izloženost Društva po osnovu gotovine i gotovinskih ekvivalenata, potraživanja od pravnih i fizičkih lica i preuzetih obaveza. Društvo posluje sa kreditno sposobnim partnerima. Služba finansija i platnog prometa su odgovorne za praćenje kreditnog rizika partnera.

Nedospjela potraživanja od kupaca

Nedospjela potraživanja iskazana na dan 31. decembra 2020. godine u iznosu od EUR 5.283.927 najvećim dijelom se odnose na potraživanja od CEDIS-a i EPCG (2019: EUR 1.642.220).

3. Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

Dospjela, ispravljena potraživanja od kupaca

Društvo je u prethodnom periodu obezvrijedilo potraživanja od kupaca za dospjela potraživanja u iznosu od EUR 2.162.600 za koja je Društvo utvrdilo da je došlo do promjene u kreditnoj sposobnosti komitenata i da potraživanja u navedenom iznosu neće biti naplaćeno.

3.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da Društvo neće biti u mogućnosti da finansira sredstva odgovarajućim izvorima finansiranja sa stanovišta rokova i stopa, rizik nemogućnosti da se sredstvo realizuje po razumnoj cijeni u odgovarajućem vremenskom okviru kao i rizik nemogućnosti da se isplate obaveze u roku dospijeća.

Služba finansija je odgovorna za praćenje nivoa kratkoročnog finansiranja i uravnoteženje potreba kratkoročnog i dugoročnog finansiranja.

3.4. Upravljanje rizikom kapitala

Društvo se opredijelilo za finansijski koncept kapitala i njegovo očuvanje prema kome je kapital definisan na osnovu nominalnih novčanih jedinica.

Cilj upravljanja kapitalom je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi sa svojim poslovanjem u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala, a akcionarima obezbijedilo dividende.

Na dan 31. decembra 2019.	Do 1 godine	Između 1 i 2 godine	Između 2 i 5 godina	Preko 5 godina
Obaveze po kreditima (bez obaveza po osnovu finansijskog lizinga)	9.078.656	9.143.429	29.400.243	14.794.828
Na dan 31. decembra 2020.	Do 1 godine	Između 1 i 2 godine	Između 2 i 5 godina	Preko 5 godina
Obaveze po kreditima (bez obaveza po osnovu finansijskog lizinga)	8.972.621	9.821.162	25.140.004	11.184.047

Društvo namjerava da od ukupnog iznosa kredita u visini od EUR 62.417.156 objelodanjenog za 2020. godinu, čiji je period otplate između 2 i 5 godina, otplati iznos od EUR 2.453.351 u prvom tromjesjeću 2021. godine.

3.5. Upravljanje kapitalom

Cilj upravljanja kapitalom je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi akcionarima obezbijedilo povraćaj (profit), a ostalim interesnim stranama povoljnosti, i kako bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala.

Da bi očuvalo odnosno korigovalo strukturu kapitala, Društvo može da izvrši korekciju isplata dividendi akcionarima, vrati kapital akcionarima, izda nove akcije, ili, pak, može da proda sredstva kako bi smanjilo dugovanje.

Društvo, kao i ostala društva koja posluju unutar iste djelatnosti, prati kapital na osnovu koeficijenta zaduženosti. Ovaj koeficijent se izračunava iz odnosa neto dugovanja Društva i njegovog ukupnog kapitala. Neto dugovanje se dobija kada se ukupni krediti (uključujući kratkoročne i dugoročne, kao što je prikazano u bilansu stanja) umanje za gotovinu i gotovinske ekvivalente. Ukupni kapital se dobija kada se na kapital, iskazan u bilansu stanja, doda neto dugovanje.

3. Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

Na dan 31. decembra 2020. i 2019. godine, koeficijent zaduženosti Društva bio je kao što slijedi:

	2020	2019
Obaveze po kreditima – ukupno (napomena 14)	55.117.836	62.417.156
Minus: gotovina na računima i u blagajni (napomena 10)	22.359.840	17.798.295
Neto dugovanja	32.757.996	44.618.861
Ukupan kapital	188.074.879	174.453.544
Kapital uvećan za neto dugovanja	220.832.875	219.072.405
Koeficijent zaduženosti	14,83%	20,37%

4. Ključne računovodstvene procjene i prosuđivanja

Sastavljanje finansijskih iskaza u skladu sa primijenjenim okvirom za izvještavanje zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekte na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku iskaznog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza, a koje djeluju realno i razumno u datim okolnostima. Na bazi ovih informacija se formira pretpostavka o vrijednosti sredstava i obaveza, koju nije moguće neposredno potvrditi na bazi drugih informacija. Stvarna vrijednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrijednosti koja je procijenjena na ovaj način.

Procjene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procjene izvršene, su predmet redovnih provjera. Revidirane računovodstvene procjene se prikazuju za period u kojem su revidirane, u slučaju da procjena ima uticaj samo na dati period, ili za period u kojem su revidirane i za buduće periode, u slučaju da revidiranje utiče na tekući i na buduće periode.

Osnovne pretpostavke koje se odnose na buduće događaje i ostale značajne izvore neizvjesnosti pri davanju procjene na dan bilansa stanja, a koje snose rizik sa mogućim ishodom u materijalno značajnim korekcijama sadašnje vrijednosti sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini, predstavljene su u daljem tekstu:

a) *Korisni vijek upotrebe nekretnina, postrojenja i opreme*

Određivanje korisnog vijeka nekretnina, postrojenja i opreme se zasniva na istorijskom iskustvu sa sličnim sredstvima kao i na širokom broju ekonomskih i industrijskih faktora. Adekvatnost procijenjenog korisnog vijeka trajanja se preispituje godišnje ili kada postoje indikacije značajnih promjena u pretpostavkama.

Ukoliko se porcijenjeni korisni vijek upotrebe bude razlikovao za 10% od procjene rukovodstva, amortizacija za godinu završenu na dan 31. decembar 2020. godine biće veća/manja za EUR 823.600 (2019 godina: EUR 749,391).

b) *Umanjenje vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme*

Obezvrjeđenje postoji kada sadašnja vrijednost sredstava ili jedinice koja generiše novac prevazilazi nadoknadivu vrijednost, koja je viša između fer vrijednosti umanjenja za troškove prodaje i upotrebne vrijednosti. Fer vrijednost se zasniva na nezavisnim prodajnim transakcijama sličnih sredstava ili posmatranim tržišnim cijenama umanjenim za dodatne troškove otuđenja sredstava.

Obračun upotrebne vrijednosti se zasniva na modelu diskontovanih novčanih tokova. Nadoknadivi iznos je najosjetljiviji na promjene diskontne stope koja se koristi za diskontovanje novčanih tokova, kao i na buduće novčane tokove koji se očekuju i njihovu stopu rasta koja se koristi za svrhe ekstrapolacije. Rukovodstvo vjeruje da na datum izvještavanja nadoknadiiva vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme dostiže svoju sadašnju vrijednost.

4. Ključne računovodstvene procjene i prosuđivanja (nastavak)

c) Porez na dobit

Društvo podliježe obavezi plaćanja poreza na dobit u skladu sa poreskim propisima Crne Gore. Poreske prijave su predmet odobrenja od strane poreskih organa koji imaju pravo da izvrše naknadne kontrole evidencija poreskog obveznika. Društvo priznaje rezervisanje na osnovu razumnih procijena za moguće efekte pitanja proizašlih iz kontrola poreskih organa. Iznos takvih rezervacija se zasniva na raznim faktorima kao što su iskustvo prethodnih revizija od strane poreskih organa i različitih tumačenja poreske regulative od strane poreskog obveznika i poreskih organa. Takve razlike u tumačenjima mogu na nastanu po osnovu raznih pitanja.

d) Obaveze za otpremnine za odlazak u penziju

Sadašnja vrijednost obaveza za otpremnine za odlazak u penziju nakon ispunjenja uslova zavisi od brojnih faktora koji se određuju na aktuarskoj osnovi korišćenjem brojnih pretpostavki. Pretpostavke korišćene prilikom određivanja neto troškova (prihoda) za penzije uključuju diskontnu stopu, kretanje zarada, fluktuacija zaposlenih, tablice smrtnosti. Bilo koje promjene u ovim pretpostavkama uticaće na knjigovodstvenu vrijednost obaveza za penzije.

Društvo određuje odgovarajuću diskontnu stopu na kraju svake godine. To je kamatna stopa koja treba da bude primijenjena prilikom određivanja sadašnje vrijednosti očekivanih budućih gotovinskih isplata za koje se očekuje da će biti potrebne u cilju izmirenja obaveza za otpremnine za odlazak u penziju. Prilikom određivanja odgovarajuće diskontne stope, Društvo uzima u razmatranje kamatne stope visokokvalitetnih obveznica koje su iskazane u valuti u kojoj će obaveze za otpremnine za odlazak u penziju biti plaćene i koje imaju rok dospeljeća koji približno odgovara rokovima dospeljeća obaveze za penzije.

Ostale ključne pretpostavke koje se odnose na obaveze za penzije dijelom se zasnivaju na tekućim uslovima. Dodatne informacije su objelodanjene u napomeni 13.

e) Sudski sporovi

Društvo vrši rezervisanje za odlive sredstava koji mogu nastati po osnovu aktivnih sudskih sporova koji se vode protiv Društva na dan sastavljanja finansijskih iskaza a prema očekivanom ishodu pojedinačnih sudskih sporova. Ako postoji vjerovatnoća veća od 50% da se sudski spor sa negativnim ishodom dogodi, Društvo vrši rezervisanje do iznosa koji je potreban da se izmiri obaveza u cjelosti. Iako Društvo poštuje načelo opreznosti prilikom procjene, s obzirom da postoji velika doza neizvjesnosti, u određenim slučajevima stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

f) Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja

Društvo obračunava obezvrjeđenje sumnjivih potraživanja na osnovu procijenjenih gubitaka koji nastaju, jer dužnici nisu u mogućnosti da izvrše tražena plaćanja. U procjeni odgovarajućeg iznosa gubitka od obezvrjeđenja za sumnjiva potraživanja, Društvo se oslanja na starost potraživanja, ranijem iskustvu sa otpisom, bonitetu kupaca i promjenama u uslovima plaćanja. Ovo zahtijeva procjene vezane za buduće ponašanje kupaca i time izazvane budu e naplate u gotovini. Po mišljenju rukovodstva, nema dodatnih rezervisanja za obezvrjeđenje, koja treba da budu uključena u finansijske iskaze Društva.

Ukoliko se procijeni da izvjesnost naplativosti potraživanja poraste/opadne za 10%, trošak otpisa istih bi porastao/opao u iznosu od EUR 216.260 (2019 godina: EUR 549,056).

g) Uticaj pandemije virusa COVID - 19

Krajem 2019. godine u Kini su se prvi put pojavile vijesti o COVID-19 (koronavirusu). Situacija na kraju godine podrazumijevala je ograničen broj slučajeva nepoznatog virusa prijavljenih Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji. U 2020. godini virus se širio globalno i njegov negativni uticaj je dobijao na značaju. Imajući u vidu da je CGES regulisani subjekat, čiji je najveći dio prihoda zagarantovan Odlukom Regulatorne agencije za energetiku, koji se jednim dijelom bazira na tarifama prema proizvođačima električne energije a drugim dijelom na tarifama prema ostalim korisnicima (korisnicima distributivnog sistema prevashodno), sami nivo ovih prihoda može varirati uslijed drugačijeg nivoa proizvodnje i konzuma ali ne u mjeri da se značajnije odrazi na poslovanje. Svakako, na osnovu sprovedene analize o uticaju navedenog događaja na poslovanje Kompanije, i razvoja više scenarija

vezanih za naplatu potraživanja prema ključnim korisnicima sistema, utvrđeno je da odlaganje naplate jednog dijela potraživanja ne bi ugrozilo likvidnost i kontinuitet poslovanja Kompanije .

5. Nematerijalna ulaganja

	Koncesije, patenti, licence i sl. prava	Nematerijalna ulaganja (računarski programi)	Ostala nematerijalna ulaganja	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2019.				
Nabavna vrijednost	6.919	617.714	48.241	672.874
Kumulirani otpis vrijednosti i umanjeње vrijednosti	(1.304)	(499.298)	-	(500.602)
Neotpisana vrijednost	5.615	118.416	48.241	172.272
Godina završena 31. decembar 2019.				
Početno stanje neotpisane vrijednosti	5.615	617.714	48.241	671.570
Povećanje				
Prenos na nematerijalna ulaganja (aktiviranje)	50.236		296.569	346.805
Amortizacija (napomena 25)	(1.691)	(568.831)	-	(570.522)
Neotpisana vrijednost	54.160	48.883	344.810	447.853
na dan 31. decembra 2019.				
Nabavna vrijednost	57.155	617.714	344.810	1.019.679
Kumulirani otpis vrijednosti i umanjeње vrijednosti	(2.995)	(568.831)	-	(571.826)
Neotpisana vrijednost	54.160	48.883	344.810	447.853
Godina završena 31. decembar 2020.				
Početno stanje neotpisane vrijednosti	54.160	48.883	344.810	447.853
Povećanja			-	
Prenos na nematerijalna ulaganja (aktiviranje)	10.708	203.874	80.891	295.473
Amortizacija (napomena 25)	(11.918)	(26.877)	-	(38.795)
Neotpisana vrijednost	52.950	225.880	425.701	704.531
Na dan 31. decembra 2020.				
Nabavna vrijednost	67.864	821.588	425.701	1.315.153
Kumulirani otpis vrijednosti i umanjeње vrijednosti	(14.914)	(595.708)	-	(610.622)
Neotpisana vrijednost	52.950	225.880	425.701	704.531

Nematerijalna ulaganja čine računarski softveri i licence. Stečene licence računarskih softvera kapitalizuju se u iznosu troškova nastalih u sticanju i stavljanju u upotrebu softvera. Ovi troškovi se amortizuju tokom njihovog procijenjenog vijeka upotrebe (5 godina).

CRNOGORSKI SISTEM A.D. Podgorica**Napomene uz finansijske iskaze za godinu završenu na dan 31. decembra 2020. godine***(Svi iznosi su navedeni u eurima, osim ukoliko nije drugačije navedeno)***6. Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva**

	Zemljište	Građevinski objekti	Mašine i oprema	Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna ulaganja u pripremi	Ostalo	Avansi	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2019.							
Nabavna/revalorizovana vrijednost	20.004.924	142.060.961	211.025.334	64.002.118	4.091.393	3.334.012	444.518.742
Ispravka vrijednosti	-	(94.516.529)	(123.184.606)	-	(3.035.181)	-	(220.736.316)
Neotpisana vrijednost	20.004.924	47.544.432	87.840.728	64.002.118	1.056.212	3.334.012	223.782.426
Godina završena 31. decembar 2019.							
Početno stanje neotpisane vrijednosti	20.004.924	47.544.432	87.840.728	64.002.118	1.056.212	3.334.012	223.782.426
Povećanja	-	2.722.494	1.107.730	18.278.513	12.340	2.926.169	25.047.246
Prenos na osnovna sredstva (nematerijalna ulaganja)	-	-	-	(346.805)	-	-	(346.805)
Prenos na osnovna sredstva iz magacina za investicije	-	-	-	(151.208)	-	-	(151.208)
Prenos na osnovna sredstva (aktiviranje)	371.172	18.852.427	21.083.715	(40.700.174)	392.860	-	0
Rashod	-	-	(410)	-	(1.035)	-	(1.445)
Pravdanje avansa	-	-	-	-	-	(2.457.103)	(2.457.103)
Otuđenja	(540)	-	-	-	-	-	(540)
Manjak	-	-	-	-	(104)	-	(104)
Amortizacija (napomena 25)	-	(2.495.127)	(5.329.550)	-	(347.143)	-	(8.171.820)
Neotpisana vrijednost	20.375.556	66.624.226	104.702.213	41.082.444	1.113.130	3.803.078	237.700.647
na dan 31. decembra 2019.							
Nabavna/revalorizovana vrijednost	20.375.556	163.801.007	233.249.389	41.082.444	4.403.813	3.803.078	466.715.287
Ispravka vrijednosti	-	(97.176.781)	(128.547.176)	-	(3.290.683)	-	(229.014.640)
Neotpisana vrijednost	20.375.556	66.624.226	104.702.213	41.082.444	1.113.130	3.803.078	237.700.647
Godina završena 31. decembar 2019.							
Početno stanje neotpisane vrijednosti	20.375.556	66.624.226	104.702.213	41.082.444	1.113.130	3.803.078	237.700.647
Povećanja	-	886	286.415	13.887.800	-	2.252.020	16.427.121
Prenos na osnovna sredstva (nematerijalna ulaganja)	-	-	-	(295.475)	-	-	(295.475)
Prenos na osnovna sredstva iz magacina za investicije	-	-	-	(273.566)	-	-	(273.566)
Prenos na osnovna sredstva (aktiviranje)	137.077	1.103.893	5.876.176	(7.930.753)	813.607	-	-
Rashod	-	(32.473)	(10.195)	-	(3.070)	-	(45.738)
Pravdanje avansa	-	-	-	-	-	(931.970)	(931.970)
Otuđenja	-	-	-	-	-	-	-
Manjak	-	-	-	-	0.00	-	-
Visak	-	-	-	6.427	-	-	6.427
Amortizacija (napomena 25)	-	(2.873.592)	(5.874.538)	-	(327.090)	-	(9.075.220)
Neotpisana vrijednost	20.512.633	64.822.940	104.980.071	46.476.877	1.596.577	5.123.128	243.512.226
na dan 31 decembra 2020. godine							
Nabavna/revalorizovana vrijednost	20.512.633	164.873.313	239.401.785	46.476.877	5.214.350	5.123.128	481.854.415
Ispravka vrijednosti	-	(100.050.373)	(134.421.714)	-	(3.617.773)	-	(238.342.189)
Neotpisana vrijednost	20.512.633	64.822.940	104.980.071	46.476.877	1.596.577	5.123.128	243.512.226

Kreditni od banaka su osigurani založnim pravom na zemljište i građevinske objekte u iznosu od EUR 61.000.000 (2019: EUR 61.000.000).

Iznos kapitalizovane kamate za period završen 31. decembra 2020. godine iznosio je EUR 293.786 (2019: EUR 472.843) dok je prosječna kamatna stopa ovih kredita bila 1,3% (2019: 1,3%).

7. Dugoročni finansijski plasmani i dugoročna potraživanja

	2020	2019
Učešća u kapitalu kod pravnih lica u inostranstvu	84.313	84.313
Učešća u kapitalu kod pravnih lica u zemlji	219.995	189.995
Dugoročne hartije od vrijednosti	-	51.129
Dugoročna finansijska ulaganja	456.762	493.136
Ukupno	761.070	818.573

Učešće u kapitalu drugih pravnih lica u iznosu od EUR 84.313 (2019: EUR 84.313) odnosi se na ulaganje u kapital Elektorenergetskog koordinacionog centra d.o.o. Beograd u iznosu od EUR 49.548 (2019: EUR 49.548) i Centar za koordinaciju sigurnosti Beograd u iznosu od EUR 34.765 (2019: EUR 34.765).

Učešće u kapitalu ostalih pravnih lica u zemlji u iznosu od EUR 219.995 odnosi se na ulaganje u kapital SEECAO Podgorica u iznosu od EUR 40.000 (2019: EUR 40.000) kao i ulaganje u novo-osnovano privredno društvo Berza električne energije doo Podgorica u iznosu od EUR 179.995 (2019: EUR 149.995).

Ostala dugoročna potraživanja u iznosu od EUR 456.762 (2019: EUR 493.136) odnose se na stambene kredite zaposlenima dodijeljene u skladu sa Pravilnikom o rješavanju stambenih potreba zaposlenih koji je donijet na osnovu Zakona o stanovanju i održavanju stambenih zgrada ("Sl. list Crne Gore", br. 04/11 od 18.01.2011, 40/11 od 08.08.2011) i Statuta Elektroprivrede Crne Gore AD, Nikšić, a od 2011. godine i Statuta Društva. U skladu sa ovim Pravilnikom raspodjela sredstava se vrši po osnovu kupovine, odnosno izgradnje stana ili porodične stambene zgrade ili po osnovu poboljšanja uslova stanovanja. Pravilnikom je utvrđeno da se kreditna obaveza za svaku godinu radnog staža umanjuje po 3,4%, pri čemu kreditna obaveza ne može biti manja od 25% dodijeljenih sredstava. Krediti se dodjeljuju sa rokom otplate od 10 do 20 godina i kamatnom stopom od 1,5% na preostali iznos kredita. Pravilnikom je utvrđeno da zaposleni koji ponudi isplatu ukupnog iznosa dodijeljenog kredita u roku od jedne godine, ima pravo na dodatni popust od 20% i oslobađa se plaćanja kamate.

U toku 2020.godine okončani su postupci raspodjele, ali još uvijek nije došlo do zaključenja ugovora o kreditu i predmetna sredstva nisu raspodijeljena zaposlenima u iznosu od EUR 742.382, a odnose se na stambene kredite zaposlenima dodijeljene u skladu sa Pravilnikom o rješavanju stambenih potreba zaposlenih broj 10-00-746/1 od 29.01.2019. godine (dalje u tekstu: Pravilnik), donijetim na osnovu Statuta Društva broj 10-00-6799/1 od 26.06.2018. godine. U skladu sa ovim Pravilnikom raspodjela sredstava se vrši za potrebe kupovine, odnosno izgradnje stana ili porodične stambene zgrade. Pravilnikom je utvrđeno da se kreditna obaveza za svaku godinu radnog staža umanjuje po 3%, pri čemu kreditna obaveza ne može biti manja od 25% dodijeljenih sredstava. Krediti se dodjeljuju sa rokom otplate od 20 godina i kamatnom stopom od 1,5% na preostali iznos kredita. Pravilnikom je utvrđeno da zaposleni koji ponudi isplatu ukupnog, odnosno neisplaćenog iskosa kreditne obaveze, ima pravo na dodatni popust od 20% i oslobađa se plaćanja kamate, odnosno preostalog dijela iste.

8. Zalihe

	2020	2019
Materijal i rezervni djelovi	2.143.073	2.182.411
Dati avansi	60	255
Ukupno zalihe – neto	2.143.133	2.182.666

9. Kratkoročna potraživanja

	2020	2019
Potraživanja po osnovu prodaje	10.169.280	7.353.969
Potraživanja za kamatu	41.336	38.259
Ostala potraživanja	710.529	677.294
Minus: rezervisanje za umanjenje vrijednosti	(2.162.600)	(2.162.600)
Ukupno potraživanja	8.758.545	5.906.922

Na dan 31. decembra 2020. godine za potraživanja po osnovu prodaje u iznosu od EUR 10.169.280 (2019: EUR 7.353.969) su naplativa u iznosu od EUR 8.006.680 (2019: 5.191.369) dok je iznos od EUR 2.162.600 (2019: 2.162.600) obezvrjeđen.

Starosna struktura ovih potraživanja bila je sljedeća:

	2020	2019
Do 3 mjeseca	6.910.228	3.467.757
3 - 6 mjeseci	70.907	648.756
Preko 6 mjeseci	1.025.541	1.074.856
Na dan 31. Decembra	8.006.676	5.191.369

Promjene na računu rezervisanja po osnovu umanjenja vrijednosti potraživanja su:

	2020	2019
Na početku godine	2.162.600	2.082.343
Rezervisanja za obezvrijeđena potraživanja – indirektni otpis	-	80.257
Naplaćena otpisana potraživanja (napomena 29)	-	-
Na dan 31. decembra	2.162.600	2.162.600

Formiranje i ukidanje rezervisanja za gubitke zbog umanjenja vrijednosti potraživanja iskazuje se u okviru „vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine“ u Bilansu uspjeha (napomena 33). Promjene u diskontovanom novčanom toku se uključuju u 'finansijske rashode' u Bilansu uspjeha . Iznosi knjiženi na teret ispravke vrijednosti otpisuju se kada se ne očekuje da će biti naplaćeni.

Ostale kategorije unutar pozicije potraživanja od prodaje i druga potraživanja ne sadrže obezvrijeđena sredstva.

10. Gotovina na računima i u blagajni

	2020	2019
Gotovina u banci	10.521.716	5.941.446
Novčana sredstva čije je korišćenje ograničeno (za isplatu dividende)	336.221	355.382
Gotovina u blagajni	1.903	1.467
Kratkoročni depoziti kod banaka	11.500.000	11.500.000
Ukupno:	22.359.840	17.798.295

Kratkoročni depoziti su sredstva koja su oročena kod komercijalnih banaka i mogu se razoročiti u svakom trenutku, u skladu sa potrebama Društva.

Pregled kratkoročnih depozita kod banaka dat je u sljedećoj tabeli:

	2020	2019
Erste banka	10.000.000	10.000.000
Prva banka Crne Gore	1.500.000	1.500.000
Ukupno:	11.500.000	11.500.000

Efektivna kamatna stopa na kratkoročne depozite kod banaka je bila niža od 1% na dan 31. decembra 2020. godine (2019: niže od 1%).

11. Aktivna vremenska razgraničenja

	2020	2019
Unaprijed plaćeni troškovi	121.330	92.778
Odloženi prihodi	1.314.195	2.492.922
Odloženi troškovi	949.987	1.011.205
Ukupno	2.385.512	3.596.905

12. Kapital i rezerve

	Akcijski kapital	Revalorizacione rezerve	Otkupljene sopstvene akcije	Rezerve	Neraspoređena dobit (gubitak)	Ukupno
Na dan 1. januara 2019.	155.108.283	(160.546)			16.644.858	171.592.595
Dobit za godinu	-	-	-	-	3.628.779	3.628.779
Ukupno priznati prihodi i rashodi za 2019.	155.108.283	(160.546)	(581.045)	232.171	20.273.636	174.872.449
Dividende za 2018.	-	-	-	-	-	-
Razlika tretmana otkuplj sopstv akcija u novim obrascima BS – aktiva			581.045			581.045
Na dan 31. decembra 2019.	155.108.283	(160.546)	-	232.171	20.273.636	175.453.544
Na dan 1. januara 2020.	155.108.283	(160.546)		232.171	20.273.636	175.453.544
Ostalo		160.546		1.041	-	161.587
Dobit za godinu	-	-	-	-	12.459.748	12.459.748
Ukupno priznati prihodi i rashodi za 2020.	155.108.283	-	-	233.212	32.733.384	188.074.879
Dividende za 2019.	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. decembra 2020.	155.108.283	-	-	233.212	32.733.384	188.074.879

12.1. Akcijski kapital

Akcijski kapital Društva na dan 31.12.2020. godine iznosi EUR 155.108.283 (2019: EUR 155.108.283) i podijeljen je na 146.176.876 običnih akcija sa pravom glasa pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 1,0611. Sve akcije se nalaze u dematerijalizovanom obliku u kompjuterskom sistemu Centralno klirinskog depozitarnog društva. Izvod iz registra CKDD je jedini i isključivi dokaz o vlasništvu nad hartijama od vrijednosti.

CRNOGORSKI SISTEM A.D. Podgorica**Napomene uz finansijske iskaze za godinu završenu na dan 31. decembra 2020. godine***(Svi iznosi su navedeni u eurima, osim ukoliko nije drugačije navedeno)*

Struktura akcijskog kapitala na dan 31. decembra 2020. godine je sledeća:

Akcionari	Akcijski kapital (EUR)	Broj Akcija	Nominalna vrijednost (EUR)	Učešće u %
Država	85.309.556	80.397.282	1.0611	55.0000
Terna - Rete Elettrica Nazionale SpA, Italija	34.261.768	32.288.915	1,0611	22.0889
Elektromreža Srbije - EMS	15.532.737	14.638.335	1,0611	10.0141
Robotti Global Fund	1.310.458	1.235.000	1,0611	0.8449
Otvoreni investicioni fond „MONETA“	37.803	35.626	1,0611	0.0244
Otvoreni investicioni fond „TREND“	102.840	96.918	1,0611	0,0663
Otvoreni investicioni fond „HLT“	65.305	61.545	1,0611	0.0421
Montenegro event agency doo	348.041	328.000	1,0611	0.2244
Fizička lica	11.530.842	10.866.876	1,0611	7.4341
Pravna lica i kastodi računi	6.608.933	6.228.379	1,0611	4.2609
Ukupno	155.108.283	146.176.876	1,0611	100.00

Kapital čine:	2020	2019
Akcijski kapital	155.108.283	155.108.283
Neraspoređena dobit/(gubitak) prethodnih godina	20.273.636	16.644.858
Dobit tekuće godine	12.459.748	3.628.778
Emisiona premija	233.212	232.171
Otkupljene sopstvene akcije namijenjene prodaji ili poništavanju	-	-
Negativne revalorizacione rezerve	-	(160.546)
Ukupno	188.074.879	175.453.544

Na VII Vanrednoj Skupštini akcionara Društva, održanoj 31.12.2018. godine, donijeta je Odluka kojom se odobrava Crnogorskom elektroprenosnom sistemu AD da otkupi akcije nesaglasnih akcionara koji su glasali protiv donošenja odluke o zalaganju imovine CGES-a na VI vanrednoj Skupštini akcionara, koja je održana 31 oktobra 2018. godine, a koji su ispunili sve prethodne uslove za otkup akcija propisane članom 32a Zakona o privrednim društvima.

Nakon okončanja postupaka pred nadležnim organima, Društvo je u toku 2019. godine, po presudi Privrednog suda Crne Gore, izvršilo otkup sopstvenih akcija, te na dan 31.12.2020. godine posjeduje ukupno 550.047 sopstvenih akcija.

U skladu sa zakonskom obavezom Društvo je dužno da stečene sopstvene akcije proda ili poništi .

13. Dugoročna rezervisanja

Promjene na računu su bile kao što slijedi:

	Rezervisanja za otpremne i jubilarne nagrade	Rezervisanja za sudske sporove	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2019.	889.244	1.369.846	2.259.090
Dodatna rezervisanja	58.507	239.795	298.302
Ukidanje rezervisanja	(18.090)	(644.229)	(662.319)
Izvršena plaćanja po rezervisanjima	-	(42.576)	(42.576)
na dan 31. decembra 2019.	929.661	922.836	1.852.497
Izvršena plaćanja po rezervisanjima	-	(18.686)	(18.686)
Na teret/u korist bilansa uspjeha:			
Dodatna rezervisanja	68.362	54.839	123.201
Ukidanje rezervisanja	(61.147)	(25.000)	(86.147)
na dan 31. decembra 2020.	936.876	933.989	1.870.865

a) *Rezervisanje za otpremne i jubilarne nagrade*

Osnovne aktuarske pretpostavke koje su korišćene bile su:

	2020	2019
Diskontna stopa	3%	3%
Buduća povećanja zarada	1,5%	1,5%
Obračunska vrijednost koeficijenta (EUR)	112,93	112,93
Fluktuacija zaposlenih/smrtost/obolijevanje	4,5 %	3,5%
Neoporezivi iznos za isplatu otpremne (EUR)	1000	1000

b) *Sudski sporovi*

Prikazani iznosi obuhvataju rezervisanja za određene sudske sporove koje su protiv Društva pokrenule treće strane. Rezervisanje je priznato u bilansu uspjeha u okviru troškova amortizacije i rezervisanja.

Nakon odgovarajućih pravnih konsultacija, pretpostavka je da ishod tih sudskih sporova neće dovesti do značajnijih gubitaka preko iznosa za koje je izvršeno rezervisanje na dan 31. decembra 2020. godine.

14. Dugoročni krediti

	2020	2019
Dugoročni krediti u inostranstvu	46.145.215	53.338.500
Ukupno	46.145.215	53.338.500

CRNOGORSKI SISTEM A.D. Podgorica**Napomene uz finansijske iskaze za godinu završenu na dan 31. decembra 2020. godine***(Svi iznosi su navedeni u eurima, osim ukoliko nije drugačije navedeno)*

Detaljan pregled primljenih kredita dat je u tabeli ispod:

RB.	Davalac kredita i opis	Osnov	Kamatna stopa	Dio dug. obav. koje dospij. do jedne godine	Stanje kredita 31.12.2020.	Ukupno 31.12.2020.
1.	Kredit KFW banka 3.370.000	ug.10-00-15462/08 i Ugovor o prenosu sredstava i odgovornosti po osnovu kredita of 08.09.2010. g. između EPCG AD, Nikšić i Društva	Euribor 6M - 1%	381.558	572.337	953.895
2.	EIB- Evropska investiciona banka, Luksemburg	Ug. br. 21756 i Ugovor o prenosu sredstava i odgovornosi po osnovu kredita od 01.02.2011. g. između EPCG AD, Nikšić i Društva		402.112	1.261.756	1.663.868
	I tranša (76,87%)		4,620%	162.671	406.353	569.024
	II tranša (80,78%)		3,949%	204.730	716.526	921,256
	III tranša (49,72%)		4,603%	34.711	138.877	173.588
3.	Kredit World (SDR) 5.240.000 SDR(87.33% od 6.000.000 SDR)	Ug.br. 10-00-1050 dio i Ugovor br.1821 od 25.02.2010. g. o prenosu sredstava kredita i odgovornosti između EPCG AD, Nikšić, Države Crne Gore i Društva.	-	605.390	3.329.602	3.934.992
4.	KESH (KfW) Tirana 9.810.659 €	Ug.br. 10-00-13077 dio i Ugovor o prenosu sredstava i odgovornosti po osnovu kredita od 10.05.2011. g između EPCG AD, Nikšić, KESH, Tirana i KfW-a	0,75%	29.455	687.553	717.008
5.	Kredit KFW za TS 400/110/35 kV Lastva	Ug.br.5974 od 08.05.13.	2,4%	2.778.000	7.161.592	9.939.592
6.	Kredit EBRD za DV Lastva - Cevo	Ug.br.5975 I 5976 od 08.05.2013.	Euribor 6M + 1%	4.776.106	32.955.619	37.728.725
7.	Kredit KFW za TS Luštica	Ugovor br.11952 od 31.10.2018. godine	1,0%	-	176,756	176,756
Ukupno				8.972.621	46.145.215	55.117.836

Dospijee dugoročnih kredita:

	2020	2019
Do jedne godine	8.972.621	9.078.656
Od 1 do 2 godine	9.821.162	9.143.429
Od 2 do 5 godine	25.140.004	29.400.243
Preko 5 godina	11.184.047	14.794.828
Ukupno	55.117.836	62.417.156

15. Dugoročni odloženi prihodi i primljene donacije

	2020	2019
Odloženi prihodi po osnovu donacija	14.530.170	14.748.957
Ukupno	14.530.170	14.748.957

Na računu 495 – Odloženi prihodi i primljene donacije, iskazuju se primljene donacije i državna davanja u skladu sa MSFI

Struktura je u nastavku:

Odloženi prihodi po osnovu primljenih donacija - DV Podgorica - Tirana	904.932
Odloženi prihodi po osnovu primljenih donacija - Ribarevine, PG5	1.721.068
Odloženi prihodi po osnovu primljenih donacija - DV Cevo - Pljevlja (104085)	283.000
Odloženi prihodi po osnovu primljenih donacija - DV Lastva - Pljevlja (103847)	182.000
Odloženi prihodi po osnovu primljenih donacija - TS Lastva (103846)	174.881
Odloženi prihodi po osnovu primljenih donacija - GRANT (Trans-Balkanski koridor)	7.158.583
Odloženi prihodi po osnovu primljenih donacija - CROSSBOW	242.948
Odloženi prihodi po osnovu primljenih donacija - DV 110 kV Brezna - Krново	3.860.259
Odloženi prihodi po osnovu primljenih donacija - TRINITY	2.500
Ukupno	14.530.170

16. Obaveze po osnovu kredita od kreditnih institucija

	2020	2019
Dio dugoročnih kredita koji dospijeva do jedne godine	8.972.621	9.078.657
Ukupno	8.972.621	9.078.657

U napomeni 14. je detaljno prikazano dospijeće po kreditima.

17. Obaveze prema dobavljačima

	2020	2019
Obaveze prema dobavljačima u zemlji	8.541.911	8.048.542
Obaveze prema dobavljačima u inostranstvu	6.811.574	2.633.100
Ukupno	15.353.485	10.681.642

U 2020. godini došlo je do povećanja obaveza prema dobavljačima u inostranstvu u odnosu na 2019. godinu u iznosu od 4.178.474 eura.

Ovo povećanje se prije svega odnosi na realizaciju ugovora sa Siemens Energy AG za projekte zamjene visokonaponske opreme u trafostanicama i rekonstrukcije sistema zaštite i upravljanja u cijeloj mreži, koja je počela u 2020. godini.

Nakon dostavljanja konačnih faktura se vrši plaćanje sredstvima dobijenim po osnovu Granta.

18. Ostale kratkoročne obaveze

	2020	2019
Obaveze za neto zarade	271.250	263.688
Obaveze za porez na dohodak fizičkih lica	56.880	43.270
Obaveze za doprinose na teret zaposlenog	108.910	93.216
Obaveze za doprinose na teret poslodavca	75.016	31.781
Obaveze za ostala licna primanja	102.621	79.140
Obaveze za dividende iz prethodnih godina	356.677	375.967
Ostale obaveze	164	3.123
Ukupno	971.518	890.185

19. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda

	2020	2019
Obaveze za PDV	246.417	-
Obaveze za druge poreze, doprinose i dažbine	26.754	28.262
Ukupno	273.171	28.262

20. Obaveze po osnovu poreza na dobit

	2020	2019
Obaveze po osnovu poreza na dobit	916.873	-
Ukupno	916.873	-

21. Pasivna vremenska razgraničenja

	2020	2019
PVR	1.658.446	1.129.946
Ukupno	1.658.446	1.129.946

Pasivna vremenska ograničenja se odnose na obračunate a nefakturisane troškove i obračunate prihode budućeg perioda.

22. Odložene poreske obaveze

Odložena poreska sredstva i obaveze se „prebijaju“ kada postoji zakonski osnov da se „prebiju“ tekuća poreska sredstva sa tekućim poreskim obavezama i kada se odložena poreska sredstva i obaveze odnose na porez na dobit koji propisuje isti poreski organ jednom ili većem broju poreskih obveznika i kada postoji namjera da se računi izmire na neto osnovi. „Prebijeni“ iznosi su sljedeći:

	2020	2019
Odložene poreske obaveze:		
- Nadoknativa u roku dužem od 12 mjeseci	1.960.641	1.586.693
Odložene poreske obaveze	1.960.641	1.586.693

Bruto promjene na računu odloženog poreza na dobit:

	2020	2019
Na početku godine	1.586.693	1.149.570
Promjene u toku godine	373.948	437.123
Na kraju godine	1.960.641	1.586.693

23. Prihodi od prodaje – neto prihod

Prihodi od prodaje iznose EUR 48.748.417 (2019: EUR 38.045.558) i uključuju:

	2020	2019
Prihodi od alokacija kapaciteta	11.946.218	3.745.045
Prihodi od korišćenja mreže	11.843.198	11.586.768
Naknada za angazovanje prenosnog kapaciteta	10.241.900	9.830.983
Isporučena električna energija po osnovu usluga sekundarne, tercijarne regulacije i kompenzacionog programa (Usluge sistemskog balansiranja)	5.349.503	6.070.402
Prihodi od ITC usluga	4.368.242	1.480.787
Nadoknade za gubitke u prenosnoj mreži	4.212.804	4.778.433
Ostali operativni prihodi (napomena 23. nastavak)	786.552	553.140
Ukupno	48.748.417	38.045.558

Na povećanje prihoda od alokacije kapaciteta značajan uticaj imao je početak komercijalne upotrebe kabla prema Italiji koja je počela 28. decembra 2019. godine.

Pored direktnog prihoda na granici sa Italijom, puštanje u rad podmorskog kabla posljedično je uticalo i na veliko interesovanje za dodjelu prekograničnih kapaciteta i sa regionalnim elektroprenosnim sistemima. Na osnovu toga, značajno su se povećali prihodi od ITC usluga, koji se odnose na nadoknade iz mehanizma kompenzacije Operatora prenosa, a kao obavezu iz međunarodnih ugovora za prekogranične tokove električne energije.

Ostali operativni prihodi obuhvataju prilive na osnovu pomoćnih usluga koje Društvo pruža širokom spektru lokalnih korisnika. Pomoćne usluge uključuju prenesenu električnu energiju, prihode od priključenja na mrežu, angazovanje i isporuka rezervnih kapaciteta prenosa kao i prihodi od ostupanja Društva kao balansno odgovorne strane.

24. Ostali prihodi iz redovnog poslovanja

	2020	2019
Prihod od premija, subvencija, dotacija, donacija i sl.	353.651	329.020
Prihodi od zakupnina	14.765	16.730
Ostali poslovni prihodi	12.075	13.984
Ukupno	380.491	359.734

25. Ostali prihodi iz poslovanja

	2020	2019
Dobici od prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	75.395	33.692
Prihodi od zakupa optičkih vlakana	121.930	693.063
Prihodi od usluga održavanja optičkih vlakana	28.647	-
Viškovi	50.403	6.034
Prihodi od smanjenja obaveza	1.141	27.538
Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja	25.000	644.229
Ostali prihodi	1.644.649	791.324
Ukupno	1.947.165	2.195.880

26. Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala

	2020	2019
Nabavna vrijednost isporučene el.energije	9.216.940	8.101.335
Raspoloživost sekundarne regulacije	863.881	797.028
Raspoloživost tercijarne regulacije	682.811	683.920
Isporučena el.energija po osnovu usluge tercijarne regulacije	147.911	735.620
Isporučena el.energija po osnovu usluge sekundarne regulacije	723.303	1.808.525
Troškovi balansiranja sistema	810.262	382.038
Isporučka el.energije za pokrivanje kompenzacionih programa	2.051.452	1.257.108
Trošak za sistemske usluge balansiranja sistema (u balansni mehanizam)	1.643.520	1.648.987
Trošak za prekomjerno preuzetu reaktivnu električnu energiju	212.594	254.495
Trošak za angažovanje tercijerne regulacije od EMS-a	38.715	185.481
ITC	49.288	455
Troškovi materijala	658.049	621.140
Ukupno	17.098.726	16.476.131

27. Ostali troškovi poslovanja (amortizacija, rezervisanja i ostali poslovni rashodi)

	2020	2019
Transportne usluge	54.551	127.878
Troškovi održavanja	671.306	690.266
Troškovi zakupnina	11.273	5.439
Reklama i propaganda	8.445	2.950
Troškovi usluga obezbjedjenja	513.963	507.675
Troškovi usluge zaštite i ispitivanja	40.701	43.165
Troškovi komunalnih usluga	40.654	44.960
Ostali troškovi usluga	105.320	139.772
Neproizvodne usluge	630.362	617.624
Reprezentacija	10.548	35.287
Premije osiguranja	384.890	306.960
Troškovi platnog prometa	38.677	34.324
Troškovi članarina	323.165	281.051
Troškovi poreza	959.812	701.953
Ostalo	136.361	136.310
Troškovi amortizacije	9.114.016	8.243.043
Troškovi rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	109.758	87.331
Ostala dugoročna rezervisanja za sudske sporove	54.839	239.795
Ukupno	13.208.641	12.245.783

28. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

	2020	2019
Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	3.826.283	3.916.756
Troškovi poreza	495.413	548.595
Troškovi doprinosa za penzije	1.215.055	1.249.805
Troškovi doprinosa	579.843	654.548
Ukupno	6.116.594	6.369.705

29. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne razlike i efekti ugovorene zaštite)

	2020	2019
Prihod od kamata i dividendi i ostali finansijski prihodi	246.645	173.436
Pozitivne kursne razlike	298.747	124.614
Ukupno	545.392	298.050

Prihod od kamata u 2020. godini uključuje iznos od EUR 246.645 koji se odnosi na kamate na deponovana sredstva 122.243 EUR i prihode od dividendi od EKC – Beograd - EUR 124.402. U 2019. godini Društvo je prihodovalo po osnovu kamate EUR 173.436 po istom osnovu.

30. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite

	2020	2019
Rashodi od kamata	674.776	654.140
Negativne kursne razlike	99.596	218.948
Drugi finansijski rashodi	61.734	30.747
Ukupno	836.106	903.835

31. Ostali rashodi iz poslovanja

	2020	2019
Gubitak od rashodovanja postrojenja i opreme	45.738	1.445
Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha	30.732	7.707
Optička vlakna u mreži	65.287	432.564
Naknade šteta drugim licima	60.835	40.508
Ostali troškovi	136.029	251.684
Manjkovi	60.627	6.030
Ukupno	399.248	739.938

Ostali troškovi odnose se na troškove prethodnih godina, rashodi po osnovu usklađivanja sa dobavljačima i novčane kazne

32. Rashodi po osnovu vrijednosnog uskladjivanja imovine

	2020	2019
Ispravka vrijednosti potraživanja -direktan otpis	-	17.810
Ispravka vrijednosti potraživanja – indirektan otpis	-	80.257
Ukupno	-	98.067

33. Vrijednosno uskladjivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine

	2020	2019
Prihodi po osnovu uskladjivanja vrijednosti kratkoročnih finansijskih plasmana - direktan otpis	94	139
Ukupno	94	139
	2020	2019
Rashodi po osnovu uskladjivanja vrijednosti kratkoročnih finansijskih plasmana - direktan otpis	(211.675)	-
Ukupno	(211.675)	-
Ukupno vrijednosno usklađivanje	(211,581)	139

34. Poreski rashod perioda

	2020	2019
Tekući porez na dobit za godinu	916.873	-
Tekući porez ukupno	916.873	-
Odloženi porez	373.948	437.123
Poreski rashod perioda	1.290.821	437.123

Odloženi porezi utvrđeni su na osnovu privremenih razlika između knjigovodstvene i poreske vrijednosti osnovnih sredstava primjenom zvanične stope poreza na dobit od 9%.

	2020	2019
Dobit prije oporezivanja	13.750.569	4.065.902
Porez na dobit po stopi od 9%	1.237.551	365.931
Troškovi koji se ne priznaju u poreske svrhe	511.000	425.801
Ostale korekcije	(457.730)	(354.609)
Poreski rashod prikazan u bilansu uspjeha	1.290.821	437.123

Ostale korekcije se najvećim dijelom odnose na rezervisanja za lične troškove. Efektivna poreska stopa za 2020. godinu bila je: 9,38% (2019: 10,75%).

35. Potencijalne obaveze

Društvo ima potencijalne obaveze na ime sudskih sporova koji su nastali u toku redovnog toka poslovanja u iznosu od EUR 933.988.

U skladu sa Kolektivnim ugovorom Društva zaposleni imaju pravo na isplatu stambenih kredita, a odluku o samoj isplati donosi Odbor direktora Društva.

U ovom trenutku nije izvjesno kada će doći do naredne isplate, ali Društvo na poseban račun izdvaja sredstva u visini od 5% bruto iznosa isplaćenih za zarade zaposlenih u obračunskom mjesecu za rješavanje stambenih pitanja zaposlenih koja će se iskoristiti za pokrivanje budućih isplata. Procjena rukovodstva je da u ovom trenutku nema dovoljno informacija za kreiranje rezervisanja.

36. Poreski rizici

Poreski zakoni u Crnoj Gori su predmet različitih interpretacija i čestih izmjena. Interpretacija poreskih zakona od strane poreskih vlasti može da se razlikuje od interpretacije od strane rukovodstva Društva. Kao rezultat, neke transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti na način da se zahtijeva od Društva da plati dodatne poreze, kazne i kamate. Poreske obaveze zastarijevaju nakon pet godina.

Ovo znači da poreske vlasti imaju pravo da utvrde neplaćene poreske obaveze u toku petogodišnjeg perioda. Rukovodstvo procjenjuje da je Društvo platilo sve poreske obaveze koje su se dogodile zaključno sa 31. decembrom 2020. godine.

37. Zarada po akciji

	2020	2019
Dobit za godinu	12.459.748	3.628.778
Ponderisani prosječni broj akcija	146.176.876	146.176.876
Osnovna zarada po akciji (EUR)	0,0852	0,0248

38. Transakcije sa povezanim pravnim licima

Većinski vlasnik Društva je Država Crna Gora u čijem se vlasništvu nalazi 55% akcija Društva. Preostalih 45% akcija kotira se na berzi i nalazi u vlasništvu raznih akcionara.

Bilans stanja

Potraživanja po osnovu prodaje (Napomena 9)	2020	2019
CEDIS Podgorica	1.603.120	1.650.705
EPCG AD Nikšić	1.606.581	957.938
Montenegro Bonus DOO	1.024.609	1.024.609
SEECAO – Coordinated auction office in South East Europe DOO (LLPTC)	217.378	1.525
Crnogorski Operator tržišta električne energije (COTEE)	1.345.883	-
Ukupno	5.797.571	3.634.777

Obaveze iz poslovanja (Napomena 16)	2020	2019
EPCG AD Nikšić	1.443.365	2.128.038
SEECAO – Coordinated auction office in South East Europe DOO (LLPTC)	8.945	7.129
Crnogorski Operator tržišta električne energije (COTEE)	18.515	-
EKC- Elektroenergetski koordinacioni centar D.O.O.	72.236	168.315
Ukupno	1.543.061	2.303.482

Avansi za nekretnine i avansi za postrojenja i opremu (Napomena 6)

	2020	2019
	-	-
Ukupno	-	-

Transakcije sa povezanim pravnim licima (nastavak)

Aktivna vremenska razgraničenja (Napomena 11)	2020	2019
CEDIS Podgorica	-	-
Crnogorski Operator tržišta električne energije (COTEE)	-	339.255
EPCG AD Nikšić	-	894.710
SEECAO – Coordinated auction office in South East Europe DOO (LLPTC)	-	19.123
Ukupno	-	1.253.088

Pasivna vremenska razgraničenja (Napomena 17)	2020	2019
Crnogorski Operator tržišta električne energije (COTEE)	480.565	288.554
EPCG AD Nikšić	4.751	18.125
Ukupno	485.316	306.679

Bilans uspjeha

Prihodi iz poslovanja (Napomena 20)	2020	2019
CEDIS Podgorica	17.350.597	17.960.997
Crnogorski Operator tržišta električne energije (COTEE)	4.316.630	5.195.711
EPCG AD Nikšić	16.256.080	13.724.863
Montenegro bonus DOO	-	-
SEECAO – Coordinated auction office in South East Europe DOO (LLPTC)	11.117.989	3.511.312
Ukupno	49.041.296	40.392.883

Troškovi iz poslovanja (Napomena 22 i 26)	2020	2019
Crnogorski operator tržišta električne energije (COTEE)	2.603.025	2.640.341
EPCG - FC Proizvodnja	6.561.681	16.180.365
EPCG - FC Snabdijevanje Nikšić (za korišćenje prenosne mreže)	24.263	12.195
SEECAO - Coordinated auction office in south east Europe DOO (LLPTC)	107.344	85.552
EKC- Elektroenergetski koordinacioni centar D.O.O.	263.672	168.955
Ukupno	9.559.985	19,087,408

Naknade ključnom rukovodstvu

Ključno rukovodstvo čine direktori (izvršni i neizvršni), članovi Upravnog odbora, sekretar Društva i rukovodilac Interne revizije. Naknade plaćene ili plative ključnom rukovodstvu po osnovu usluga zaposlenog lica prikazane su u tabeli koja slijedi:

	2020	2019
Zarade i ostala kratkoročna primanja zaposlenih (bruto)	953.755	816.766
Ostale dugoročne naknade	35.753	39.668
Ukupno	989.508	856.434

Razlika u odnosu na 2019. godinu nije nastala usljed povećanja zarada u Društvu, već zbog izmjene statusa zaposlenih u 2020. godini, koji na kraju 2019. godine nijesu imali status menadžera.

39. Događaji nakon datuma bilansa stanja

Nakon datuma bilansa stanja nije bilo događaja koji bi mogli uticati na poslovanje Društva.

U Podgorici,

22. 03. 2021. godine

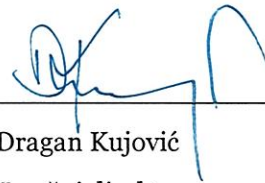
Željka Hidić

Šefica Službe za računovodstvo i platni promet

Jovan Gošović

Direktor Sektora za finansijsko ekonomske poslove

Dragan Kujović

Izvršni direktor

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

**CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI
SISTEM A.D.**

Sadržaj:

1.	KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE	4
1.1.	Istorijat i razvoj kompanije	4
1.2.	Osnovna/pretežna i pomoćne delatnosti poslovanja	4
1.3.	Osnovni proizvodi i usluge koje preduzeće nudi	4
1.4.	Organizaciona struktura	5
1.4.1.	Organi Društva su:.....	5
1.5.	Vlasništvo i struktura kapitala	10
1.5.1.	Vlasnička struktura	10
2.	ISTINIT PRIKAZ RAZVOJA, ANALIZE FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA PRAVNOG LICA	11
2.1	Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja	11
2.2	Racio pokazatelji	17
2.2.1	Pokazatelji ekonomičnosti:	17
2.2.2	Pokazatelji likvidnosti	17
2.2.3	Pokazatelji zaduženosti	18
2.2.4	Pokazatelji aktivnosti	18
2.2.5	Pokazatelji profitabilnosti	19
2.2.6	Analiza potraživanja.....	20
3.2	Društvena - korporativna odgovornost	23
4	PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ	25
4.1	Projekcija bilansa uspeha	25
4.2	Projekcija bilansa stanja	26
4.3	Kreditna zaduženost	27
5	PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA	28
5.1	Istraživanje i razvoj	28
5.2	Ulaganje u obrazovanje zaposlenih	28

6	INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA.....	28
7	POSLOVNE JEDINICE	28
8	PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA	31
9	CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM.....	34
10	INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA	35
11	CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA	37
12	KORPORATIVNO UPRAVLJANJE	37

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

Naziv pravnog lica: CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM A.D.

PIB: 02751372

PDV: 30/31-08688-3

Adresa: Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 18

Šifra djelatnosti: 3512,

Naziv djelatnosti: prenos električne energije

1.1. Istorijat i razvoj kompanije

Crnogorski elektroprenosni sistem AD (CGES) registrovan je kao akcionarsko društvo u Centralnom registru privrednih subjekata 27.3.2009. godine, pod brojem 40008972.

1.2. Osnovna/pretežna i pomoćne delatnosti poslovanja

Osnovna djelatnost Društva je prenos električne energije, šifra 3512, za koju je i licenciran od strane Regulatorne agencije za energetiku.

Licenca za prenos električne energije, izdata je na osnovu člana 37 i člana 55 Zakona o energetici (Službeni list Crne Gore broj 28/10), člana 18 Statuta Regulatorne agencije za energetiku (Službeni list Crne Gore broj 7/11) i Odluke Odbora Regulatorne agencije za energetiku o izmjeni Licence za prenos električne energije broj 11/1541-1 od 11.7.2011.godine, a upisana u registru izdatih licenci pod brojem L-E-007.

Pored osnovne, CGES obavlja i djelatnost postavljanja električnih instalacija i opreme, projektovanja građevinskih i drugih objekata, grubih građevinskih radova, ostalih građevinskih i specijalizovanih radova, kao i telekomunikacija, za koju je licenciran od strane Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

1.3. Osnovni proizvodi i usluge koje preduzeće nudi

Kao nacionalni operator prenosa električne energije, CGES je odgovoran za rad, održavanje i razvoj prenosnog sistema na teritoriji Crne Gore i njegovo povezivanje s drugim sistemima. Takođe, zadužen je i za obezbjeđenje dugoročne sposobnosti sistema da zadovolji zahtjeve za prenosom električne energije na ekonomski opravdan način, u cilju stabilnog rada elektroenergetskog sistema i pouzdanog prenosa električne energije od proizvodnih objekata do velikih potrošača i distributivne mreže.

1.4. Organizaciona struktura

1.4.1. Organi Društva su:

- Skupština akcionara;
- Odbor direktora;
- Izvršni direktor i
- Sekretar Društva.

Svako fizičko ili pravno lice koje je vlasnik najmanje jedne akcije koju je CGES (Društvo) emitovalo je akcionar CGES-a.

Prema Statutu Društva, svaki akcionar ima imovinska i neimovinska prava, poput:

- prava da učestvuje u raspodjeli dobiti društvu u obliku dividende
- prava da prisustvuju svim Skupštinama akcionara
- prava da glasa o svim pitanjima, osim o pitanjima, za koja je Zakonom ili Statutom drugačije određeno;
- kao i druga prava utvrđena Zakonom i Statutom

SKUPŠTINA AKCIONARA je najviši organ Društva, u čijoj je isključivoj nadležnosti da:

- donosi Statut Društva i vrši njegove izmjene i dopune;
- bira i razrješava članove Odbora direktora;
- bira i razrješava Revizora Društva;
- imenuje i razrješava likvidatora Društva;
- donosi odluke o raspolaganju imovinom Društva (kupovini, prodaji, zakupu, zamjeni, sticanju ili na drugi način raspolaganju) čija je vrijednost veća od 10% knjigovodstvene vrijednosti imovine Društva (imovina velike vrijednosti);
- donosi odluku o izdavanju obveznica ili drugih hartija od vrijednosti odnosno instrumenata koji omogućavaju pravo upisa i/ili pravo vlasništva na akcijama u Društvu ili bilo kom licu koje ono kontroliše, odnosno o dodjeljivanju prava na sticanje akcija u Društvu ili bilo kom licu koje ono kontroliše;
- donosi odluku o raspodjeli dobiti (dividendi), rezervi ili imovine Društva akcionarima ili o politici dividendi, ili otkupu vlasničkih hartija od vrijednosti Društva i pokriću gubitaka;
- donosi odluku o povećanju odnosno smanjenju osnovnog kapitala Društva i zamjeni akcija jedne klase akcijama druge klase;
- usvaja godišnji finansijski iskaz i izvještaj o poslovanju Društva.
- donosi odluku o Restrukturiranju Društva;
- donosi odluku o dobrovoljnoj likvidaciji Društva ili podnošenju predloga za pokretanje stečajnog postupka ili pokretanju drugog postupka u skladu sa zakonom koji reguliše stečajni postupak;
- odlučuje o politici naknada i o naknadama članovima Odbora direktora;
- odlučuje o ograničavanju ili ukidanju prava preče kupovine akcionara da upišu akcije ili steknu zamjenjive obveznice.

CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM A.D. - IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

- odobrava zaključenje ugovora u vezi sa kupovinom imovine od osnivača ili većinskog akcionara Društva, u svim slučajevima kada isplata prevazilazi 10 % knjigovodstvene vrijednosti imovine Društva;
- raspolaže poslovanjem Društva ili bilo kojim dijelom poslovanja Društva ili na bilo koji drugi način raspolaže bilo kojim dijelom Društva ili uspostavlja obezbjeđenja nad bilo kojim dijelom imovine Društva, koji premašuje 10% imovine Društva ili bilo kog lica koje Društvo kontroliše kao što je prikazano u aktuelnom bilansu stanja Društva odnosno lica koje Društvo kontroliše, potvrđenom od strane Revizora (kao što može biti slučaj);
- donosi investicione odluke vrijednosti preko 10 % knjigovodstvene vrijednosti imovine Društva;
- odlučuje o delistiranju akcija Društva sa berze;
- na zahtjev Odbora direktora razmatra pitanja iz njegove nadležnosti koja se odnose na poslovanje Društva;

Redovna Skupština akcionara je skupština koja se saziva jednom godišnje, najkasnije u roku od tri mjeseca nakon završetka finansijske godine i treba da bude održana u roku od šest mjeseci nakon završetka finansijske godine.

Kvorum za održavanje redovne Skupštine akcionara čine akcionari koji posjeduju više od polovine ukupnog broja akcija sa pravom glasa, a koji su prisutni, ili zastupani putem punomoćnika ili su glasali putem glasačkih listića, osim u slučajevima za koje se Zakonom ili ovim Statutom zahtijeva drugi kvorum, a bez uticaja na glasačku većinu potrebnu da bi Skupština usvojila određene odluke, utvrđenu Zakonom i ovim Statutom.

Vanredna Skupština akcionara je svaka skupština, osim redovne godišnje Skupštine akcionara.

ODBOR DIREKTORA

Odbor direktora je nadležan da upravlja Društvom, vrši nadzor nad poslovanjem i ima centralnu ulogu u sistemu korporativnog upravljanja. Nadležnosti Odbora utvrđene su Statutom Društva.

Odbor direktora saziva redovnu i vanrednu Skupštinu akcionara; utvrđuje predloge odluka za Skupštinu akcionara i izvršava njene odluke; usvaja Poslovni plan Društva ili bilo koju njegovu bitnu izmjenu i daje smjernice za njegovo ostvarivanje; usvaja godišnji budžet Društva ili bilo koju njegovu bitnu izmjenu i daje smjernice za njegovo ostvarivanje; usvaja investicione Planove razvoja Društva, uključujući planove izgradnje (i bilo koje materijalne – bitne promjene) koji se odnose na Povezanu i Dodatnu mrežnu infrastrukturu, uključujući ali ne ograničavajući se na bilo koje odredbe ovih planova za nabavku relevantnog materijala, utvrđuje organizaciju i sistematizaciju Društva, strukturu i sastav menadžmenta i administracije Društva, usvaja periodične i utvrđuje godišnji finansijski iskaz i izvještaj o poslovanju Društva, predlaže raspodjelu dobiti, odobrava svaku transakciju čija vrijednost ne prelazi visinu od 10 % knjigovodstvene vrijednosti imovine Društva, odobrava zaključenje ugovora, koji nijesu u nadležnosti Skupštine akcionara, donosi opšta akta koja su u njegovoj nadležnosti, bira predsjednika i zamjenika predsjednika Odbora, imenuje i razrješava Izvršnog direktora i Sekretara Društva, predlaže revizora Društva, imenuje, razrješava i određuje

CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM A.D. - IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

ovlašćenja i odgovornosti članova menadžmenta, i odlučuje o drugim pitanjima utvrđenim Statutom Društva.

Odbor direktora čine:

- Vesna Bracanović, dipl.ecc, Predsjednik Odbora direktora
- Giovanni Cerchiarini, Zamjenik predsjednika Odbora direktora
- Guido Guida, Član Odbora direktora
- Tamara Ivković, dipl.ecc., Član Odbora direktora
- Zoran Miljanić, dipl.el.ing., Član Odbora direktora
- Filip Grujić, Član Odbora direktora
- Jelena Matejić, dipl.ecc, Član Odbora direktora

IZVRŠNI DIREKTOR

Prema statutu CGES-a, Izvršni direktor rukovodi Društvom i organizuje tekuće poslovanje Društva, predstavlja i zastupa Društvo, stara se i odgovoran je za zakonitost rada Društva.

Nadležnosti i odgovornosti Izvršnog direktora utvrđene su Zakonom o privrednim društvima, Statutom Društva i posebnim ugovorom koji zaključuje sa Odborom direktora Društva.

Izvršni direktor je za svoj rad odgovoran Odboru direktora i dužan je da izvršava naloge Odbora direktora i sprovodi njegove odluke u vezi sa poslovanjem Društva.

Funkciju Izvršnog direktora CGES-a obavlja Dragan Kujović, dipl.ing.maš.

SEKRETAR DRUŠTVA

Nadležnosti i odgovornosti Sekretara Društva utvrđene su Zakonom o privrednim društvima, Statutom Društva i posebnim ugovorom koji zaključuje sa Odborom direktora Društva.

Sekretar društva je dužan da obezbijedi da se aktivnosti vezano za rad Skupštine akcionara i Odbora direktora odvijaju u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Statutom Društva i poslovnica o radu ovih organa. Odgovoran je za izvršavanje obaveza Društva prema akcionarima, Centralnom registru privrednih subjekata, organima nadležnim za hartije od vrijednosti i evidenciju akcija Društva, organizovanje i pripremu sjednica Skupštine akcionara i Odbora direktora i za dokumentaciju vezanu za rad ovih organa. Sekretar Društva je Dragan Đukić.

Sekretar Društva je za svoj rad odgovoran Odboru direktora i dužan je da izvršava njegove odluke.

INTERNI REVIZOR

Nadležnosti i odgovornost Internog revizora utvrđene su Zakonom o reviziji i Statutom Društva.

Interni revizor vrši poslove interne revizije u Društvu.

Zadaci internog revizora su da ispituje, ocenjuje i prati adekvatnost i efikasnost računovodstvenog sistema i sistema internih kontrola, u skladu sa zakonom. Sistem internih kontrola obuhvata sve procedure i postupke koje je rukovodstvo pravnog lica utvrdilo u cilju obezbeđenja urednog i efikasnog poslovanja pravnog lica, pridržavanja utvrđene politike rukovodstva, očuvanja integriteta sredstava, sprečavanja i otkrivanja kriminalnih radnji i grešaka, primjene zakonskih propisa, tačnosti i potpunosti računovodstvenih evidencija, kao i blagovremenog sastavljanja pouzdanih finansijskih informacija.

Internog revizora imenuje Odbor direktora.

Interni revizor je Nadja Tanasijević, na profesionalnom radu u Društvu.

REVIZORSKI ODBOR

Revizorski odbor, nadzire proces finansijskog izvještavanja, interne kontrole i zakonitog i etičkog rukovođenja i upravljanja Društvom:

- prati postupak finansijskog izvještavanja;
- prati djelotvornost interne revizije Društva;
- prati zakonom propisanu reviziju godišnjih finansijskih iskaza;
- prati nezavisnost angažovanog ovlašćenog revizora ili društava za reviziju, koji obavljaju reviziju;
- daje preporuke Skupštini akcionara, o izboru revizora ili revizorskog društva;
- raspravlja o planovima i godišnjem izvještaju unutrašnje kontrole, kao i o drugim pitanjima koja se odnose na finansijsko izvještavanje i reviziju.

Revizorski odbor ima tri člana od kojih je najmanje jedan stručnjak iz oblasti računovodstva i revizije.

Članove Revizorskog odbora imenuje Odbor direktora Društva.

Članovi Revizorskog odbora između sebe biraju predsjednika.

Rad u Revizorskom odboru nije profesionalan.

Naknada za rad u Revizorskom odboru utvrđuje se odlukom Odbora direktora Društva.

Članovi Revizorskog odbora su:

- Mladen Vlahović, dipl.ecc, predsjednik,
- Boris Bušković, dipl.ecc.
- Žana Radulović, dipl.ecc.

Na dan 31.12.2020. godine ukupan broj zaposlenih je iznosio 302 (31.12.2019. godine: 305 zaposlenih) i to:

Stalno zaposleni - 291 (31.12.2019. godine: 296)

Zaposleni na određeno vrijeme - 11 (31.12.2019. godine: 9)

ORGANIZACIONA ŠEMA DRUŠTVIA:

1.5. Vlasništvo i struktura kapitala

Osnovni kapital Društva iznosi 155.108.283,12 €, podijeljen je na 146.176.876 akcija nominalne vrijednosti 1,0611€.

Sjedište Društva je u Podgorici, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br.18.

1.5.1. Vlasnička struktura

Struktura akcijskog kapitala na dan 31. decembra 2020. godine je sledeća:

Akcionari	Akcijski kapital (u EUR)	Broj Akcija	Nominalna vrijednost (EUR)	Učešće u %
Država	85.309.556	80.397.282	1,0611	55,0000
Terna - Rete Elettrica Nazionale SpA, Italija	34.261.768	32.288.915	1,0611	22,0889
Elektromreža Srbije - EMS	15.532.737	14.638.335	1,0611	10,0141
Robotti Global Fund	1.310.458	1.235.000	1,0611	0,8449
Otvoreni investicioni fond „MONETA“	37.803	35.626	1,0611	0,0244
Otvoreni investicioni fond „TREND“	102.840	96.918	1,0611	0,0663
Otvoreni investicioni fond „HLT“	65.305	61.545	1,0611	0,0421
Montenegro event agency doo	348.041	328.000	1,0611	0,2244
Fizička lica	11.530.842	10.866.876	1,0611	7,4341
Pravna lica i kastodi računi	6.608.933	6.228.379	1,0611	4,2609
Ukupno	155.108.283	146.176.876	1,0611	100,00

2. ISTINIT PRIKAZ RAZVOJA, ANALIZE FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA PRAVNOG LICA

2.1 Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja

Finansijski položaj pravnog lica, posmatran sa aspekta predmetnih analiza kvalifikuje se na jedan od sledećih načina: dobar, prihvatljiv ili loš.

Analiza finansijskog položaja obuhvata sledeće elemente:

- Najznačajnije pozicije bilansa stanja
- Najznačajnije pozicije bilansa uspeha
- Osnovni finansijski pokazatelji
- Osnovni nefinansijski pokazatelji
- Racio analiza
- Analiza potraživanja

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI/BILANS STANJA

	2020	2019
AKTIVA		
A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL		
B. STALNA IMOVINA (003+008+016)	244.977.827	238.967.072
I NEMATERIJALNA ULAGANJA (004 do 007)	704.531	447.852
1. Ulaganja u razvoj		
2. Koncesije, patenti, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja	704.531	447.852
3. Goodwill		
4. Avansi za nematerijalna ulaganja i nematerijalna ulaganja u pripremi		
II NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (009+010+011+015)	243.512.226	237.700.647
1. Zemljište i objekti	85.335.573	86.999.782
2. Postrojenja i oprema	151.456.948	145.784.657
3. Ostala ugrađena oprema, alati i oprema (012+013+014)	1.596.577	1.113.130
3.1. Investicione nekretnine		
3.2. Biološka sredstva		
3.3. Ostala nepomenuta materijalna stalna sredstva	1.596.577	1.113.130
4. Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva i nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi	5.123.128	3.803.078
III DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (017 do 023)	761.070	818.573
1. Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica		
2. Dugoročni krediti matičnom i zavisnim pravnim licima		
3. Učešća u kapitalu kod pravnih lica (sem zavisnih pravnih lica)	304.308	325.437
4. Dugoročni krediti pravnim licima kod kojih postoji učešće u kapitalu (sem zavisnih pravnih lica)		
5. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća		
6. Dugoročna finansijska ulaganja (dati krediti i hartije od vrednosti)	456.762	493.136
7. Ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja		
C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA		
D. OBRTNA SREDSTVA (026+031+039+043+044)	33.845.173	26.468.928
I. ZALIHE (027 do 030)	2.143.133	2.182.666
1. Zalihe materijala (materijal za izradu, rezervni delovi, sitan inventar i auto gume)	2.143.073	2.182.411
2. Nedovršena proizvodnja		
3. Gotovi proizvodi i roba		
4. Dati avansi	60	255
II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (032 do 035)	8.758.545	5.906.922
1. Potraživanja od kupaca	8.006.680	5.191.369
2. Potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica		
3. Potraživanja od ostalih povezanih lica		

CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM A.D. - IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

4. Ostala potraživanja (036+037+038)	751.865	715.553
4.1. Potraživanja za više plaćen porez na dobit		
4.2. Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost		234.591
4.3. Ostala nepomenuta potraživanja	751.865	480.962
III. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (040 do 042)	583.655	581.045
1. Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica namenjeno trgovanju		
2. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udeli	583.655	581.045
3. Ostali kratkoročni finansijski plasmani		
IV. GOTOVINA NA RAČUNIMA I U BLAGAJNI	22.359.840	17.798.295
V. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO		
E. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	2.385.512	3.596.905
F. UKUPNA AKTIVA (001+002+024+025+045)	281.208.512	269.032.905
PASIVA		
A. KAPITAL (102+103+104+105+111+116)	188.074.879	175.453.544
I. OSNOVNI KAPITAL	155.108.283	155.108.283
II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL		
III. EMISIONA PREMIJA	233.212	232.171
IV. REZERVE (106+107+108+109-110)	0	-160.546
1. Zakonske rezerve		
2. Statutarne rezerve		
3. Druge rezerve		
4. Pozitivne revalorizacione rezerve i nerealizovani dobiti po osn. fin. sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata		
5. Negativne revalorizacione rezerve i nerealizovani gubici po osn. fin. sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata		160.546
VI. NERASPOREDJENI DOBITAK ILI GUBITAK (112+113-114-115)	32.733.384	20.273.636
1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	20.273.636	16.644.858
2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	12.459.748	3.628.778
3. Gubitak ranijih godina		
4. Gubitak tekuće godine		
VIII. UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU		
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (118+122)	48.016.080	55.190.997
I. DUGOROČNA REZERVISANJA (119 do 121)	1.870.865	1.852.497
1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	936.876	929.661
2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku		
3. Ostala dugoročna rezervisanja	933.989	922.836
II. DUGOROČNE OBAVEZE (123+124)	46.145.215	53.338.500
1. Dugoročni krediti	46.145.215	53.338.500
2. Ostale dugoročne obaveze		
C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	1.960.641	1.586.693
D. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE	14.530.170	14.748.957
E. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (128+129)	26.968.296	20.922.768

CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM A.D. - IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

I KRATKOROČNA REZERVISANJA	143.299	101.902
II KRATKOROČNE OBAVEZE 130 do 137)	26.824.997	20.820.866
1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije		
2. Obaveze po osnovu kredita od kreditnih institucija	8.972.621	9.078.657
3. Primljeni avansi, depoziti i kaucije	336.593	141.384
4. Obaveze prema dobavljačima	15.353.485	10.681.642
5. Obaveze po menicama		
6. Obaveze prema matičnom i zavisnim pravnim licima		
7. Obaveze prema ostalim povezanim licima		
8. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze (138 do 142)	2.162.298	919.183
8.1. Ostale obaveze iz poslovanja	736	736
8.2. Ostale kratkoročne obaveze	971.518	890.185
8.3. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	273.171	28.262
8.4. Obaveze po osnovu poreza na dobit	916.873	
8.5. Obaveze po osnovu sredstava namjenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno		
F. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	1.658.446	1.129.946
G. UKUPNA PASIVA (101+117+125+126+127+143)	281.208.512	269.032.905

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU/BILANS USPJEHA

	2020	2019
1. Prihodi od prodaje - neto prihod	48.748.417	38.045.558
2. Promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje		
3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe		
4. Ostali prihodi iz poslovanja (205 do 207)	2.327.656	2.555.614
a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	380.491	359.734
b) Ostali prihodi iz poslovanja	1.947.165	2.195.880
c) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine		
5. Troškovi poslovanja (209+210)	30.307.367	28.721.914
a) Nabavna vrijednost prodane robe i troškovi materijala	17.098.726	16.476.131
b) Ostali troškovi poslovanja (amortizacija, rezervisanja i ostali poslovni rashodi)	13.208.641	12.245.783
6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (212+213)	6.116.594	6.369.705
a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	3.826.283	3.916.756
b) Troškovi poreza i doprinosa (214 do 216)	2.290.311	2.452.949
1/ Troškovi poreza	495.413	548.595
2/ Troškovi doprinosa za penzije	1.215.055	1.249.806
3/ Troškovi doprinosa	579.843	654.548
7. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske) (218+219)	0	98.067
a) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine (osim finansijske)		
b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja obrtne imovine (osim finansijske)		98.067
8. Ostali rashodi iz poslovanja	399.248	739.938
I. Poslovni rezultat (201+202+203+204-208-211-217-220)	14.252.864	4.671.548
9. Prihodi po osnovu učešća u kapitalu (223 do 225)	0	0
a) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica		
b) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica		
c) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu nepovezanih pravnih lica		
10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne raz. i efekti ugovor. zaštite) (227 do 229)	545.392	298.050
a) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od matičnog i zavisnih pravnih lica		
b) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od ostalih povezanih pravnih lica		
c) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od nepovezanih pravnih lica	545.392	298.050
11. Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (231 do 233)	0	0
a) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica		
b) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od ostalih povezanih pravnih lica		
c) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih pravnih lica		
12. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih fin. sredstava i fin. ulaganja koji su dio obrtne imovine (235-236)	-211.581	139
a) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih fin. sredstava i fin. ulaganja koji su dio obrtne imovine	94	139
b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih fin. sredstava i fin. ulaganja koji su dio obrtne imovine	211.675	

CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM A.D. - IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (238 do 240)	836.106	903.835
a) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima		
b) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa drugim povezanim licima		
c) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa nepovezanim licima	836.106	903.835
II. Finansijski rezultat (222+226+230+234-237)	-502.295	-605.646
III. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (221+241)	13.750.569	4.065.902
IV. Neto rezultat poslovanja koje je obustavljeno		
V. Rezultat prije oporezivanja (242+243)	13.750.569	4.065.902
14. Poreski rashod perioda (246+247)	1.290.821	437.123
1. Tekući porez na dobit	916.873	
2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	373.948	437.123
15. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja (244-245)	12.459.748	3.628.779
VI. BRUTO REZULTAT DRUGIH STAVKI REZULTATA /POVEZANIH SA KAPITALOM/ (250 do 257)	0	0
1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih ulaganja i bioloških sredstava		
2. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu preračuna finansijskih izvještaja inostranog poslovanja		
3. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu ulaganja u vlasničke instrumente kapitala		
4. Promjene aktuarskih dobitaka i gubitaka po osnovu planova def. naknada aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa def. planovima penz. naknada		
5. Promjene učešća u ostalom sveobuhvatnom rezultatu pridruženog društva		
6. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje		
7. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine		
8. Ostale promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka		
VII. ODLOŽENI PORESKI RASHODI ILI PRIHODI PERIODA U VEZI SA DRUGIM STAVKAMA REZULTATA /POVEZANIM SA KAPITALOM/		
VIII. NETO REZULTAT DRUGIH STAVKI REZULTATA /POVEZANIH SA KAPITALOM/ (249-258)	0	0
IX. NETO SVEOBUH VATNI REZULTAT (248-259)	12.459.748	3.628.779
X. ZARADA PO AKCIJI		
1. Osnovna zarada po akciji	0,0852	0,0248
2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji		
XI. NETO REZULTAT KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PRAVNOG LICA		
XII. NETO REZULTAT KOJI PRIPADA UČEŠĆIMA KOJI NE OBEZBJEĐUJU KONTROLU		

2.2 Racio pokazatelji

Racio analiza predstavlja osnovni instrument za procjenu finasijske pozicije i potencijala preduzeća. Stavljanjem u odnos logički povezanih cjelina iz finasijskih izvještaja (Bilans stanja i Bilans uspjeha), dolazi se do rezultata uspostavljenih relacija koji za cilj imaju ocjenu stanja i aktivnosti preduzeća.

2.2.1 Pokazatelji ekonomičnosti:

EKONOMIČNOST UKUPNOG POSLOVANJA	2020	2019
Ukupni prihodi	51,621,559	40,899,361
Ukupni rashodi	37,870,990	36,833,459
Ukupni prihodi / Ukupni rashodi	1.363	1.11

EKONOMIČNOST REDOVNOG POSLOVANJA	2020	2019
Poslovni prihodi	51,076,073	40,601,172
Poslovni rashodi	36,423,961	35,091,619
Poslovni prihodi / Poslovni rashodi	1.40	1.16

2.2.2 Pokazatelji likvidnosti

KOEFICIJENT TRENUTNE LIKVIDNOSTI	2020	2019
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	22,359,840	17,798,295
Kratkoročne obaveze	26,824,997	20,820,866
Gotovina i gotovinski ekvivalenti / Kratkoročne obaveze	0.83	0.85

TEKUĆA LIKVIDNOST	2020	2019
Angažovana obrtna sredstva	33,845,173	26,468,928
Kratkoročne obaveze	26,824,997	20,820,866
Angažovana obrtna sredstva / Kratkoročne obaveze	1.26	1.27

CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM A.D. - IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

KOEFICIJENT UBRZANE LIKVIDNOSTI	2020	2019
Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina	31,702,040	24,286,262
Kratkoročne obaveze	26,824,997	20,820,866
Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina / Kratkoročne obaveze	1.18	1.17

KOEFICIJENT FINANSIJSKE STABILNOSTI	2020	2019
Stalna imovina	244,977,827	238,967,072
Kapital	188,074,879	175,453,544
Dugoročne obaveze	46,145,215	53,338,500
Stalna imovina / (Kapital + Dugoročne obaveze)	1.05	1.04

2.2.3 Pokazatelji zaduženosti

KOEFICIJENT ZADUŽENOSTI	2020	2019
Ukupne obaveze	91,172,992	91,992,668
Ukupna imovina	281,208,512	269,032,905
Ukupne obaveze / Ukupna imovina	0.32	0.34

KOEFICIJENT FINANSIJSKOG LEVERIDŽA	2020	2019
Ukupne obaveze	91,172,992	91,992,668
Ukupan kapital	188,074,879	175,453,544
Ukupne obaveze / Ukupan kapital	0.48	0.52

FAKTOR ZADUŽENOSTI	2020	2019
Ukupne obaveze	91,172,992	91,992,668
Neraspoređena dobit + Amortizacija	41,847,400	28,516,679
Ukupne obaveze / (Neraspoređena dobit + Amortizacija)	2.18	3.23

2.2.4 Pokazatelji aktivnosti

OBRT POTRAŽIVANJA	2020	2019
Prihod od prodaje	48,748,417	38,045,558
Prosječna potraživanja od kupaca	6,599,025	4,954,263
Prihodi od prodaje / Prosječna potraživanja od kupaca	7.83	7.68

CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM A.D. - IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

DANI VEZIVANJA POTRAŽIVANJA	2020	2019
365	365	365
Obrt potraživanja	7.83	7.68
365 / Obrt potraživanja	46.62	47.53

OBRT ZALIHA	2020	2019
Trošak prodatih proizvoda	17,098,726	16,476,131
Prosječne zalihe	2,162,900	2,208,117
Trošak prodatih proizvoda / Prosječne zalihe	7.91	7.46

OBRT VEZIVANJA ZALIHA	2020	2019
365	365	365
Obrt zaliha	7.91	7.46
365 / Obrt zaliha	46.17	48.92

2.2.5 Pokazatelji profitabilnosti

EBIT	2020	2019
Rezultat prije oporezivanja	13,750,569	4,065,902
Rashodi kamata	502,295	605,646
Rezultat prije oporezivanja + Rashodi kamata	14,252,864	4,671,548

EBITDA	2020	2019
Rezultat prije oporezivanja	13,750,569	4,065,902
Rashodi kamata	502,295	605,646
Amortizacija	9,114,016	8,243,043
Rezultat prije op +Kamate + Amortizacija	23,366,880	12,914,591

STOPA POVRATA AKTIVE (ROA)	2020	2019
Neto rezultat	12,459,748	3,628,779
Kapital	188,074,879	175,453,544
Neto rezultat / Ukupan sopstveni kapital	0.07	0.02

CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM A.D. - IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

PRINOS NA IMOVINU (ROE)	2020	2019
Neto rezultat	12,459,748	3,628,779
Ukupna imovina	281,208,512	269,032,905
Neto rezultat / Ukupan sopstveni kapital	0.04	0.01

2.2.6 Analiza potraživanja

	UKUPNO POTRAŽIVANJE	NAPLATIVO U ROKU OD 3 MJESECA	NAPLATIVO U ROKU OD 6 MJESECI	NAPLATIVO U ROKU DUŽEM OD 6 MJESECI
UKUPNO	8,006,679.55	6,468,244.19	513,826.50	1,024,608.86
Po godinama:				
2020	6,982,070.69	6,468,244.19	513,826.50	
2019.g i ranije	1,024,608.86			1,024,608.86

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Životna sredina je prostor, odnosno prirodno okruženje, vazduh, zemljište, voda i more, biljni i životinjski svijet, pojave i djelovanja: klima, jonizujuća i nejonizujuća zračenja, buka i vibracije, kao i okruženje koje je stvorio čovjek: gradovi i druga naselja, kulturno-istorijska baština, infrastrukturni, industrijski i drugi objekti.

3.1 Objelodanjivanja informacija o:

- Zaštiti životne sredine
- Klimatskim promjenama (izolacija objekata)
- Upravljanje otpadom (predaja ovlaštenim operaterima, uništavanje),
- Upravljanje vodom (potrošnja),
- Upravljanje energijom (kontrola emisije gasova)
- Industrijska bezbjednost (zaštita od požara)

Preduzeće Crnogorski elektroprenosni sistem AD vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa važećom zakonskom regulativom u oblasti zaštite životne sredine, odnosno u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 52/16 od 09.08.2016.) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu (Službeni list Crne Gore", br. 75/18 od 23.11.2018.)

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, ukoliko smatramo da određeni projekat ili poslovna aktivnost može ili će imati uticaj na životnu sredinu, tražimo saglasnosti nadležnog organa na elaborat o procjeni uticaja ili odluku da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.

Kao nosilac projekta podnosimo zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene uticaja nadležnom organu.

Zahtjev sadrži:

- 1) Opis lokacije;
- 2) Opis projekta;
- 3) Opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu
- 4) Izvore podataka

Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu bi sadržao, u skladu sa članom 18 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu, sledeće elemente:

- 1) Podatke o nosiocu projekta;
- 2) Opis lokacije;
- 3) Opis projekta;
- 4) Izvještaj o postojećem stanju životne sredine;
- 5) Opis mogućih alternativa;

- 6) Opis segmenata životne sredine;
- 7) Opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu;
- 8) Opis mjera predviđenih u cilju sprečavanja, smanjenja ili otklanjanja značajnog štetnog uticaja na životnu sredinu;
- 9) Netehnički rezime informacija iz tačaka 2-7;
- 10) Program praćenja uticaja na životnu sredinu;
- 11) Podatke o mogućim poteškoćama u pronalaženju podataka i dokumentacije;
- 12) Rezultati sprovedenih postupaka uticaja planiranog projekta na životnu sredinu u skladu sa posebnim propisima
- 13) Dodatne informacije;
- 14) Izvore podataka

Kao društveno odgovorno preduzeće, sve aktivnosti planiramo i sprovodimo na način da:

- Prouzrokuju najmanju moguću promjenu u životnoj sredini, odnosno da predstavljaju najmanji mogući rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi,
- Smanjimo opterećenje prostora i potrošnje sirovina i energije u izgradnji, kao i u proizvodnji, distribuciji i upotrebi,
- Uključimo mogućnost reciklaže, spriječimo ili ograničimo uticaj na životnu sredinu na samom izvoru zagađenja;
- Kada nije sigurno kakve posljedice može prouzrokovati eventualni zahvat, sprovodimo sve raspoložive procedure za ocjenu očekivanih uticaja i odgovarajuće mjere, kako bi se izbjegle negativne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

UPRAVLJANJE OTPADOM

Upravljanje otpadom je jedna od važnih aktivnosti koja se sprovodi u cilju zaštite životne sredine. Upravljanje otpadom u skladu sa principima održivog razvoja, odnosno efikasnijeg korišćenja resursa koje podrazumijeva - sprečavanje nastanka otpada kad god je to moguće; pravilno skladištenje otpada (naročito opasnog); pripremu postojećeg otpada za ponovnu upotrebu, recikliranje ili dobijanje energije - omogućava očuvanje životne sredine od negativnog djelovanja koje proističe iz radnih procesa.

CGES AD postupa sa otpadom u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom ("Službeni list Crne Gore", br. 64/11 i 39/16) i prema „Planu upravljanja otpadom CGES AD“ na koji je Agencija za zaštitu životne sredine dala saglasnost u septembru 2018. godine.

KONTROLA IZVORA ELEKTROMAGNETNIH ZRAČENJA

Glavni aspekti djelatnosti kompanije su prenos električne energije i upravljanje energijom u realnom vremenu, kao i održavanje prenosnog sistema i njegov razvoj.

Kako su objekti prenosne mreže izvori elektromagnetnog zračenja, svjesni smo zabrinutosti koju izazivaju u javnosti u pogledu izlaganja električnom i magnetnom polju, osobito one izazvane

prisustvom dalekovoda u životnoj sredini, tako da je naša kompanija na svom web site-u publikovala Brošuru o elektromagnetnim zračenjima.

U fazi projektovanja dalekovoda i trafostanica vrši se proračun elektromagnetnih polja kako bi se osiguralo da će elektromagnetna zračenja izvedenih objekata biti u dozvoljenim granicama. Kao potvrda navedenom vrše se prva mjerenja nakon kojih izgrađeni objekti mogu dobiti upotrebnu dozvolu. Takođe se kasnije, u toku eksploatacije objekata vrše periodična mjerenja čime se periodično provjeravaju nivoi elektromagnetnih zračenja. Mjerenja vrši isključivo nezavisna akreditovana institucija. Ova oblast je regulisana Zakonom o zaštiti od elektromagnetnih zračenja („Službeni list Crne Gore“ broj 35/2013) i pratećim podzakonskim aktima.

3.2 Društvena - korporativna odgovornost

- Podrška kulturi i sportu (sponzorstva),
- Doprinosi zdravstvu (donacije zdravstvenom sistemu),
- Podrška projektima koji se bave zaštitom životne sredine
- Mladi talenti i obrazovanje (stipendije),

Crnogorski elektroprenosni sistem je usvojio Društveno odgovorno poslovanje (DOP) u okviru svog rada i u kontinuitetu ga sprovodi dugi niz godina. Fokusiranost na sve segmente ovog poslovanja vidi se u ulaganju u projekte za opšte dobro zajednice, kroz donacije, sponzorstva, brigu za zaštitu životne sredine, i brigu o zaposlenima.

Crnogorski elektroprenosni sistem u okviru Društveno odgovornog poslovanja (DOP-a) u 2020. godini, usresredio se na ulaganja u projekte za opšte dobro zajednice. U izazovnoj godini koja je za nama, koju je obilježila pandemija Korona virusa, CGES je kroz donacije, sponzorstva i pomoći pokušao da doprinese efektu umanjivanja posledica iste.

Zahvalnost i priznanja koja smo dobili tokom 2020. godine od relevantnih subjekata iz institucija u Crnoj Gori, kao i pojedinaca kojima smo pomogli ukazuju na to da smo prepoznati kao partner na kojeg se može računati. Zahvaljujući projektima DOP-a u 2020. godini ojačali smo našu reputaciju i nastavili dobru saradnju sa lokalnim zajednicima u kojima se realizuju najznačajniji projekti CGES-a, kreirajući istovremeno pozitivnu sliku u ovoj oblasti u medijima.

Projekti koje smo 2020. godine podržali su:

SPONZORSTVA - SPORT I KULTURA (iznos 33.000 eura):

SPORT

Sponzorisanjem crnogorskog sporta pomogli smo da sportisti ostvare bolje rezultate i na taj način promovišu Crnu Goru.

CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM A.D. - IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

I ove godine podržali smo Paraolimpijski savez Crne Gore. CGES je bio prva kompanija koja je sponzorirala ovu grupa sportista. Paraolimpijci su prepoznati po osvajanju nekoliko zlatnih medalja i zapaženih učešća u međunarodnim takmičenjima - iznos 20.000 eura.

KULTURA

Podržavajući kulturne manifestacije učestvujemo u stvaranju tradicije i vezujemo CGES-a za lijepe priče iz Crne Gore.

U prošloj godini dodijelili smo sredstva za održavanje izložbe NVO APSS Institut - iznos 10.000 eura
CGES je podržao Turističku organizaciju Podgorice - iznos 3.000 eura

DONACIJE KROZ SARADNJU SA ZAJEDNICOM (iznos 40.000 eura):

Prošle godine smo pomogli najosjetljivije oblasti u našem društvu, zdravstvo i obrazovanje.

ZDRAVSTVO

Donirali smo sredstva za JU Opšta bolnica Bijelo Polje znajući njenu važnu ulogu u zdravstvenom sistemu sjevera Crne Gore - iznos 20.000 eura.

OBRAZOVANJE, NAUKA

Opredijelili smo donaciju Elektrotehničkom fakultetu, prepoznajući značaj ulaganja u nauku, kao i simbioze CGES-a i Elektrotehničkog fakulteta - iznos 20.000 eura.

BRIGA O ZAPOSLENIMA (iznos 10.000 eura)

Briga o zaposlenima je jedan od važnijih segemenata o kojima CGES vodi računa. U 2020.godini smo nastavili sponzorisanje Sindikalne oragnizacije CGES-a, obezbjeđujući kroz tu saradnju donaciju NKT-u u cilju pomaganja borbe protiv Korone, poboljšanje zdravstvene zaštite zaposlenih i unapređenje sindikalnih aktivnosti - iznos 10.000 eura

INDIVIDUALNE POMOĆI I OSTALO (iznos 8.200 eura)

Pomogli smo u liječenju i školovanju, kako zaposlene, tako i građane kojima je ta pomoć bila neophodna. Iznos 8.200 eura

S obzirom da je protekla godina obilježena pandemijom, poslovanje se odvijalo u specifičnim uslovima, pa smo tako bili onemogućeni da realizujemo sve planirane aktivnosti.

4 PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

Preduzeće Crnogorski elektroprenosni sistem osnovano je i posluje u skladu sa Going Concern principom, odnosno Principom kontinuiranog poslovanja.

Vezano za planirani budući razvoj, urađene su projekcije finansijskih pokazatelja za period od 3 fiskalne godine. Uzeti su u obzir trendovi poslovanja u prethodnim godinama, i poslovna politika menadžmenta, vezana za budući rast i razvoj preduzeća.

4.1 Projekcija bilansa uspjeha

PROJEKCIJA BILANSA USPJEHA (u milionima eura)				
r/b	Struktura	I	II	III
A	Ukupni prihodi	47.7	48.0	52.4
B	Ukupni rashodi	31.8	30.7	30.9
C	EBITDA	15.8	17.2	21.5
D	Amortizacija	9.3	10.2	10.4
E	EBIT	6.5	7.0	11.2
F	NETO FINANSIJSKI TROSAK	0.8	1.0	0.9
G	Bruto dobit	5.7	6.0	10.3
H	Porez na dobit	0.5	0.5	0.9
E	Neto dobit	5.2	5.5	9.4

4.2 Projekcija bilansa stanja

PROJEKCIJA BILANSA STANJA (u milionima eura)			
	I	II	III
OSNOVNA SREDSTVA	261.3	270.0	275.5
Postojeća sredstva	140.7	132.8	125.4
Nova sredstva	120.6	137.1	150.2
OSTALE INVESTICIJE	1.0	1.0	1.0
OBRTNI KAPITAL	-27.1	-31.4	-30.5
Tekuća sredstva	9.7	9.3	9.3
Odloženi prihod	25.7	29.9	31.0
Kratkoročne obaveze	11.1	10.8	8.8
UKUPNA SREDSTVA	235.2	239.6	246.1
KAPITAL	184.8	190.2	199.6
NETO DUGOVANJA	44.2	42.9	39.7
DUGOROČNA DUGOVANJA	60.7	56.8	52.6
GOTOVINA	16.5	13.9	12.9
FONDOVI	6.2	6.5	6.7
KAPITAL+OBAVEZE	235.2	239.6	246.1

4.2 Kreditna zaduženost

Na dan 31.12.2020. godine

R.B.	DAVALAC KREDITA I OPIS	Osnov	Dio dug.obav. koje dospij. Do jedne godine (k-to 424)	Stanje kredita 31.12.2020.	Ukupno 31.12.2020.
1	2	3	4	5	6
1.	Kredit KFW banka 3.370.000	ug.10-00-15462/08 i Ugovor o prenosu sredstava i odgovornosti po osnovu kredita of 08.09.2010. g. između EPCG AD, Nikšić i Društva	381.558	572.337	953.895
2.	EIB- Evropska investiciona banka, Luksemburg	Ug. br. 21756 i Ugovor o prenosu sredstava i odgovornosi po osnovu kredita od 01.02.2011. g. između EPCG AD, Nikšić i Društva	402.112	1.261.756	1.663.868
	I tranša (76,87%)		162.671	406.353	569.024
	II tranša (80,78%)		204.730	716.526	921,256
	III tranša (49,72%)		34.711	138.877	173.588
3.	Kredit World (SDR) 5.240.000 SDR(87.33% od 6.000.000 SDR)	Ug.br. 10-00-1050 dio i Ugovor br.1821 od 25.02.2010. g. o prenosu sredstava kredita i odgovornosti između EPCG AD, Nikšić, Države Crne Gore i Društva.	605.390	3.329.602	3.934.992
4.	KESH (KfW) Tirana 9.810.659 €	Ug.br. 10-00-13077 dio i Ugovor o prenosu sredstava i odgovornosti po osnovu kredita od 10.05.2011. g između EPCG AD, Nikšić, KESH, Tirana i KfW-a	29.455	687.553	717.008
5.	Kredit KFW za TS 400/110/35 kV Lastva	Ug.br.5974 od 08.05.13.	2.778.000	7.161.592	9.939.592
6.	Kredit EBRD za DV Lastva - Cevo	Ug.br.5975 I 5976 od 08.05.2013.	4.776.106	32.955.619	37.728.725
7.	Kredit KFW za TS Luštica	Ugovor br.11952 od 31.10.2018. godine			176,756
UKUPNO KREDITI:			8.972.621	46.145.215	55.117.836

Stanje obaveza po kreditima na dan **31.12.2020.** godine iznosi **55.117.836 €**.

5 PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

5.1 Istraživanje i razvoj

CGES je posvećen istraživanju i razvoju, posebno u sledećim oblastima:

- Uvođenje i efikasno korišćenje novih tehnologija
- Modernizacija opreme
- Automatizacija poslovanja
- Naučno-istraživačke, razvojne i tehnološke studije

5.2 Ulaganje u obrazovanje zaposlenih

CGES ulaže u obrazovanje zaposlenih, posebno u sledećim oblastima:

- Profesionalni razvoj zaposlenih:
- Inicijalna profesionalna edukacija,
- Kontinuirana profesionalna edukacija,
- Selekcija novozaposlenih,
- Saradnje sa obrazovnim institucijama,
- Stručno osposobljavanje,
- Obuke za zaposlene.

6 INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

Društvo na dan 31.12.2020. godine posjeduje ukupno 550.047 sopstvenih akcija. U skladu sa zakonskom obavezom Društvo je dužno da stečene sopstvene akcije proda ili poništi

7 POSLOVNE JEDINICE

Nacionalni dispečerski centar (NDC) je organizacioni dio CGES-a, koji je zadužen za operativno planiranje rada elektroenergetskog sistema i upravljanje istim u realnom vremenu. Centar je u tu svrhu opremljen savremenom opremom za akviziciju podataka iz svih objekata prenosne mreže. Upravljanje elementima sistema i regulacija snage i frekvencije počivaju na SCADA sistemu. Pored sistema koji je u potpunosti razvijen i implementiran sopstvenim kapacitetima, od 2019. godine u upotrebi je savremeni SCADA sistem sa naprednim tehnikama upravljanja elektroenergetskim sistemom, uključujući i procjenu N-1 faktora sigurnosti u realnom vremenu, koji ispunjava zahtjeve upravljanja u skladu sa ENTSO-E standardima.

Nadzor i upravljanje sistemom vrši se permanentno (24/7) iz kontrolne sale NDC-a.

Služba za operativno upravljanje, planiranje i razvoj mreže, kao težište NDC-a, neposredno obezbjeđuje koordinisan i siguran rad sistema. U okviru iste, između ostalog, pripremaju se analize sigurnosti rada prenosnog sistema, kao i proračun mjesečnih prekograničnih kapaciteta (NTC).

Podršku u realizaciji permanentnog nadzora i upravljanja obezbjeđuje Služba za SCADA sisteme, SBN i obračunska mjerenja, zadužena za razvoj, implementaciju, održavanje, prilagođavanje i unaprijeđenje sistema za nadzor i upravljanje elektroenergetskim sistemom, kao i sve aktivnosti vezane sisteme obračunskih mjerenja električne energije i sisteme besprekidnih u rezervnih napajanja (SBN) u svim objektima CGES-a.

Osim upravljanja prenosnim sistemom, NDC je odgovoran za koordinaciju i usaglašavanje planova rada, registraciju učesnika na tržištu električne energije, nabavku pomoćnih usluga, nabavku električne energije za pokrivanje gubitaka i kompenzacionih programa, dodjelu prekograničnih prenosnih kapaciteta i obračun i fakturisanje ostvarenog prometa usluga i energije za sve korisnike prenosnog sistema. Navedene zadatke realizuje Služba za kratkoročno planiranje, tržišne operacije i obračune.

Sektor za informaciono komunikacione tehnologije (IKT) je organizacioni dio CGES-a odgovoran za razvoj i održavanje tehničkog i korporativnog informacionog sistema Društva, razvoj i implementaciju procedura i mjera informatičke bezbjednosti-cyber security, razvoj i održavanje telekomunikacionog sistema kroz implementaciju novih telekomunikacionih tehnologija, kao i komercijalizaciju telekomunikacionih usluga.

Elektroprenos je organizacioni dio CGES-a u čijoj nadležnosti su održavanje, razvoj i eksploatacija elemenata elektroprenosnog sistema. Gazdujući sa preko 1400km dalekovoda naponskih nivoa 400kV, 220kV i 110kV, kao i trafostanicama 400kV, 220kV i 110/x kV naponskih nivoa, Elektroprenos obezbjeđuje preduslove za upravljanje u relalnom vremenu i isporuku energije krajnjim korisnicima sistema.

Sektor za razvoj i investicije

Zbog značaja investicionih projekata za CGES, formiran je krajem 2019. godine Sektor za razvoj i investicije izdvajanjem službe iz Elektroprenosa. S tim u vezi, očekuje se da će se organizovanije i kvalitetnije pratiti svaki razvojni projekat. U okviru ovog sektora obavljaju se poslovi pripreme razvojnih i investicionih planova, poslovi vezani za plansku dokumentaciju, poslovi na pripremi, vođenju i realizaciji projekata, poslovi pripreme Uslova/Saglasnosti na tehničku i drugu dokumentaciju, u saradnji sa drugim sektorima poslovi pripreme izdavanja uslova i saglasnosti za priključenje na prenosnu mrežu, kao i izrada formi izvještaja, izvještavanje i koordinacija izvještavanja o statusu realizacije projekata.

Sektor za razvoj i investicije ukupno broji 17 zaposlenih. Sastoji se od dvije službe od kojih svaka sadrži po dva odjeljenja.

OBJEKTI ELEKTROPRENOSNOG SISTEMA

Elektroprenosni sistem u Crnoj Gori, prema Zakonu o energetici čine postrojenja i vodovi 110kV, 220kV, 400kV napona, kao i transformatori prenosnog odnosa 110/x.

Dalekovodnu mrežu elektroprenosnog sistema čine :

- 35 dalekovoda 110 kV ukupne dužine 613,6 km,
- 2 podzemna kablovska voda 110 kV dužine 7,3 km;
- 4 dalekovoda ukupne dužine 97 km koji rade na 35kV naponu;
- 8 dalekovoda 220 kV ukupne dužine 338 km i
- 6 dalekovoda 400 kV ukupne dužine 355,3 km.

Prenosna mreža Crne Gore se odlikuje takvom strukturom da dalekovodi naponskog nivoa 400 i 220kV uglavnom povezuju iste djelove sistema, odnosno rade u paraleli, dok 110kV mrežu karakteriše injektiranje značajnog dijela proizvodnje HE Perućica na pravcu prema Podgorici, kao i činjenica da se kompletno konzumno područje primorja napaja preko opterećenih 110kV dalekovoda i to iz pravca Podgorice, kao glavne napojne tačke i iz pravca Trebinja (BIH) iz kojeg se napaja zapadni dio primorja (Herceg Novi i Tivat). Ulaskom u pogon TS Lastva i HVDC veze prema Italiji, kao i VE Možura, situacija u prenosnom sistemu se značajno promijenila. Dalekovodi naponskog nivoa 400 i 220kV su mnogo više opterećeni nego ranije i, obzirom da rade u paraleli, češće su situacije kada mogući ispad u 400kV mreži može dovesti do preopterećenja u elementima nižeg naponskog nivoa. Što se tiče 110kV mreže, situacija u okolini HE Perućica je nepromijenjena, a primorski dalekovodi iz pravca Podgorice su značajno relaksirani puštanjem u pogon TS Lastva.

Prenosni sistem Crne Gore ima značajan broj interkonektivnih veza sa susjednim elektroenergetskim sistemima:

- sa elektroenergetskim sistemom Srbije, prenosna mreža Crne Gore je povezana preko dva DV 220kV („Pljevlja 2 - Bajina Bašta“ i „Pljevlja 2 – Požega“), kao i sa jednim DV 110kV („Pljevlja 1 – Potpeć“);
- sa elektroenergetskim sistemom Kosova, prenosna mreža Crne Gore je povezana preko jednog DV 400kV („Ribarevine – Peć“);
- sa elektroenergetskim sistemom Bosne i Hercegovine je povezana preko jednog DV 400kV („Lastva – Trebinje“), dva DV 220kV („HE Perućica – Trebinje“ i „HE Piva - Sarajevo“), te sa dva DV 110kV („Herceg Novi – Trebinje“ i „Vilusi/Nikšić - Bileća“).
- sa elektroenergetskim sistemom Albanije je ostvarena preko DV 400kV „Podgorica 2 - Tirana“ i 220kV naponskog nivoa „Podgorica 1 – Koplík“

- Sa elektroenergetskim sistemom Italije veza je ostvarena 400 kV dalekovodima TS Lastva-Konvertorsko postrojenje, podzemnim kablovima i 500 kV podmorskim kablom to TS Vilanova u Italiji.

Napajanje potrošača se vrši iz 25 trafostanica, od kojih su četiri systemske TS 400/x („Podgorica 2“, „Ribarevine“, „Lastva“ i „Pljevlja 2“) koje predstavljaju sa dalekovodima prenosnu mrežu Crne Gore.

8 PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA

KLASIFIKACIJA

Društvo klasifikuje svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije: finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha, krediti i potraživanja, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i sredstva koja se drže do roka dospijeca. Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su finansijska sredstva pribavljena. Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja.

FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI ČIJI SE EFEKTI PROMJENA U FER VRIJEDNOSTIMA ISKAZUJU U BILANSU USPJEHA

Finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha su finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja. Finansijsko sredstvo se klasifikuje u ovu kategoriju ukoliko je pribavljeno prvenstveno radi prodaje u kratkom roku. Derivati se takođe klasifikuju kao sredstva koja se drže radi trgovanja, osim ako su određeni kao instrument zaštite od rizika. Sredstva u ovoj kategoriji su klasifikovana kao tekuća sredstva.

POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA

Potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja, koja se ne kotiraju ni na jednom aktivnom tržištu. Uključuju se u tekuća sredstva, osim ukoliko su im rokovi dospijeca duži od 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja. U tom slučaju se klasifikuju kao dugoročna sredstva.

Potraživanja od kupaca obuhvataju potraživanja od kupaca u zemlji i inostranstvu i mjere se po vrijednosti iz originalne fakture. Potraživanja od kupaca nastaju iz poslovnih aktivnosti Društva, a u

najvećem dijelu se odnose na naknade za korišćenje prenosne mreže, naknade za gubitke u prenosnoj mreži, alokacije prenosnih kapaciteta i CBT-a.

FINANSIJSKA SREDSTVA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana kao krediti i potraživanja, finansijska sredstva koje se drže do dospijea ili finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su plasmani za koje postoji namjera držanja u neodređenom vremenskom periodu, koji mogu biti prodane zbog potrebe za likvidnošću ili usljed promjene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili tržišnih cijena. Ukoliko za finansijska sredstva raspoloživa za prodaju ne postoji aktivno tržište, ukoliko su sa fiksnim rokom dospijea, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti primjenom metoda efektivne kamatne stope.

FINANSIJSKA SREDSTVA KOJA SE DRŽE DO DOSPIJEĆA

Finansijska sredstva koja se drže do dospijea su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja i fiksnim rokovima dospijea, koja rukovodstvo ima namjeru i mogućnost da drži do dospijea. U slučaju da Društvo odluči da proda značajan dio finansijskih sredstava koja se drže do dospijea, cijela kategorija će biti reklasifikovana kao raspoloživa za prodaju. Finansijska sredstva koja se drže do dospijea klasifikuju se kao dugoročna sredstva, osim ako su rokovi dospijea kraći od 12 mjeseci od datuma bilansa stanja, kada se klasifikuju kao kratkoročna sredstva.

PRIZNAVANJE FINANSIJSKIH SREDSTAVA

Kupovina ili prodaja finansijskog sredstva se evidentira korišćenjem računovodstvenog obuhvatanja na datum saldiranja transakcije.

VREDNOVANJE FINANSIJSKIH SREDSTAVA

Finansijski instrumenti inicijalno se vrednuju po tržišnoj vrijednosti koja uključuje transakcione troškove kod svih finansijskih sredstava ili obaveza osim onih koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Finansijska sredstva koja se vode po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha inicijalno se priznaju po fer vrijednosti, a transakcioni troškovi terete troškove poslovanja u bilansu uspjeha.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha se nakon inicijalnog priznavanja, iskazuju po fer vrijednosti.

Kredit i potraživanja, kao i finansijska sredstva koje se drže do dospijea, vrednuju se po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metoda efektivne kamatne stope.

PRESTANAK PRIZNAVANJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA

Društvo vrši isknjiženje finansijskog sredstva kada prava na priliv gotovine po osnovu tog sredstva isteknu ili kada ta prava prenese na drugoga. Svako pravo po prenijetoj finansijskoj aktivi, kreirano ili zadržano od strane Društva, priznaje se kao posebno sredstvo ili obaveza.

VREDNOVANJE PO AMORTIZOVANIM VRIJEDNOSTIMA

Amortizovana vrijednost finansijskog sredstva je iznos po kome se sredstva inicijalno vrednuju, umanjen za otplate glavnice, a uvećan ili umanjen za akumuliranu amortizaciju korišćenjem metoda efektivne kamatne stope.

VREDNOVANJE PO FER VRIJEDNOSTI

Fer vrijednost finansijskih instrumenata je iznos za koji sredstvo može biti razmijenjeno, ili obaveza izmirena, između obaviještenih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije.

Fer vrijednost se određuje primjenom dostupnih tržišnih informacija na dan izvještavanja i ostalih modela vrednovanja koje Društvo koristi.

Fer vrijednost pojedinih finansijskih instrumenata iskazanih po nominalnoj vrijednosti je približno jednaka njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti. Ovi instrumenti obuhvataju gotovinu, kao i potraživanja i obaveze koje nemaju ugovoreno dospijeće, ni ugovorenu fiksnu kamatnu stopu.

Potraživanja i obaveze se svode na sadašnju vrijednost diskontovanjem budućih novčanih tokova uz korišćenje tekućih kamatnih stopa. Rukovodstvo je mišljenja da usljed prirode poslovanja Društva i njegovih opštih politika, nema značajnih razlika između knjigovodstvene i fer vrijednosti finansijskih sredstava i obaveza.

OBEZVREĐENJE FINANSIJSKIH SREDSTAVA

Ispravka vrijednosti se iskazuje kada postoji objektivan dokaz da Društvo neće moći da naplati sve iznose koje potražuje na osnovu prvobitnih uslova potraživanja. Značajne finansijske teškoće kupca, vjerovatnoća da će kupac otići u stečaj ili finansijsku reorganizaciju, propust ili kašnjenje u plaćanju duže od dana dospijeća, smatraju se indikatorima da je umanjena vrijednost potraživanja.

FINANSIJSKE OBAVEZE

Finansijske obaveze se inicijalno priznaju u visini nabavne vrijednosti koja predstavlja poštnu vrijednost primljene nadoknade. Nakon inicijalnog priznavanja, finansijske obaveze se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metoda efektivne kamatne stope, osim finansijskih obaveza po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Amortizovana vrijednost finansijske obaveze je iznos po kome se obaveze inicijalno vrednuju, umanjen za otplate glavnice, a uvećan ili umanjen za akumuliranu amortizaciju korišćenjem metoda efektivne kamatne stope.

DUGOROČNE OBAVEZE

Dugoročne obaveze predstavljaju obaveze po osnovu uzetih dugoročni kredita u zemlji i inostranstvu i odloženi porez.

KRATKOROČNE OBAVEZE

Kratkoročnim obavezama smatraju se obaveze koje dospijevaju u roku do godinu dana, od dana činidbe, odnosno od dana godišnjeg bilansa.

Kratkoročne obaveze predstavljaju obaveze prema dobavljačima u zemlji i inostranstvu, obaveze za tekući dio dugoročnih kredita, obaveze za kamate po osnovu uzetih kredita, obaveze za poreze i doprinose, obaveze za zarade i naknade zarada i ostale kratkoročne obaveze.

Finansijske obaveze uključuju obaveze po osnovu kredita odobrenih od banaka. Obaveza je tekuća ukoliko se očekuje da bude izmirena u redovnom toku poslovnog ciklusa Društva odnosno koja dospijeva u periodu do 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja. Sve ostale obaveze se klasifikuju kao dugoročne.

Društvo vrši isknjiženje obaveze kada je obaveza izmirena, ukinuta ili kada je prenijeta na drugoga.

GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

U bilansu tokova gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju gotovina u blagajni, sredstva na računima kod poslovnih banaka, novčana sredstva čije je korišćenje ograničeno, odnosno sredstva na računima za isplatu dividende i ostala visoko likvidna finansijska aktiva

9 CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

Sistem upravljanja rizicima je proces je kojim organizacije metodološki vode računa o rizicima povezanim s njihovim aktivnostima radi postizanja kontinuirane dobiti, kako unutar svake aktivnosti, tako i u cjelokupnom portfoliju aktivnosti.

Cilj sistema upravljanja rizicima u preduzećima je stvaranje vrijednosti i smanjenje posledica rizika.

- Identifikacija rizika je proces kojim se identifikuju i dokumentuju potencijalni rizici.
- To zahtijeva temeljno poznavanje organizacije preduzeća, tržišta na kojem ono posluje, pravnog, društvenog, političkog i kulturnog okruženja u kojem egzistira, kao i zdravo

razumijevanje njegovih strateških i operativnih ciljeva, opasnosti i prijetnji povezanih sa postizanjem tih ciljeva.

- Da bi se rizici prepoznali i da bi se pripremilo iznalaženje odluka, potrebne su odgovarajuće strukture i metode identifikovanja rizika.
- Ciljevi i metode upravljanja rizicima - obezbjeđenje dodatnih garancija za dostizanje strateških i operativnih ciljeva putem blagovremenog identifikovanja i sprečavanja rizika, definisanja efektivnih mera obezbeđenja maksimalne efikasnosti za upravljanje rizicima

10 INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

Identifikacija rizika je proces kojim se identifikuju i dokumentuju potencijalni rizici. To zahtijeva temeljno poznavanje organizacije preduzeća, tržišta na kojem ono posluje, pravnog, društvenog, političkog i kulturnog okruženja u kojem egzistira, kao i zdravo razumijevanje njegovih strateških i operativnih ciljeva, opasnosti i prijetnji povezanih sa postizanjem tih ciljeva.

Registar rizika na nivou Društva je u procesu izrade.

Društvo je u svom redovnom poslovanju u različitom obimu izloženo određenim finansijskim rizicima i to:

- Tržišnim rizicima,
- Riziku likvidnosti,
- Kreditnom riziku.

Upravljanje rizicima u Društvu je usmjereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Društva u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta. Društvo ne koristi derivativne finansijske instrumente u bilo kojoj formi osiguranja protiv gubitaka usljed rizika. Ne postoji formalni okvir za upravljanje rizikom koji je uspostavljen u Društvu. Finansijski sektor se uglavnom fokusira na kreditni rizik i rizik likvidnosti i djeluje u individualnim slučajevima u cilju smanjenja rizika.

TRŽIŠNI RIZIK

(a) Rizik od promjene kursa stranih valuta

Rizik Društva od promjena kurseva valuta proističe prvenstveno iz obaveza po osnovu uzetih dugoročnih kredita od banaka. Kredit od Svjetske Banke je primljen u valuti Specijalna prava vučenja - SDR što izlaže Društvo riziku od kurseva valuta.

(b) Rizik od promjene kamatnih stopa

Društvo je izloženo raznim rizicima koji kroz efekte promjena visine tržišnih kamatnih stopa djeluju na njegov finansijski položaj i tokove gotovine. Poslovanje Društva je izloženo riziku

promjene kamatnih stopa u mjeri u kojoj kamatonosna sredstva i kamatonosne obaveze dospijevaju za naplatu u različito vrijeme ili u različitim iznosima.

Rizik Društva od promjena fer vrijednosti kamatnih stopa proističe prvenstveno iz obaveza po osnovu uzetih dugoročnih kredita po promjenljivoj kamatnoj stopi vezanoj za Euroribor što izlaže Društvo kamatnom riziku tokova gotovine.

(c) Rizik od promjene ostalih cijena

Rizik od promjene ostalih cijena uključuje promjenu cijene kapitala, promjenu cijene roba, rizik od prijevremenog plaćanja i rizik rezidualne vrijednosti. Društvo nije značajno izloženo ovim vrstama rizika.

RIZIK LIKVIDNOSTI

Rizik likvidnosti je rizik da Društvo neće biti u mogućnosti da finansira sredstva odgovarajućim izvorima finansiranja sa stanovišta rokova i stopa, rizik nemogućnosti da se sredstvo realizuje po razumnoj cijeni u odgovarajućem vremenskom okviru kao i rizik nemogućnosti da se isplate obaveze u roku dospijeća.

Služba finansija je odgovorna za praćenje nivoa kratkoročnog finansiranja i uravnoteženje potreba kratkoročnog i dugoročnog finansiranja.

KREDITNI RIZIK

Kreditni rizik je rizik nastanka finansijskih gubitaka Društva kao rezultat kašnjenja klijenata ili druge ugovorne strane u izmirivanju ugovornih obaveza. Kreditni rizik se prvenstveno vezuje za izloženost Društva po osnovu gotovine i gotovinskih ekvivalenata, potraživanja od pravnih i fizičkih lica i preuzetih obaveza. Društvo posluje sa kreditno sposobnim partnerima. Služba finansija i platnog prometa su odgovorne za praćenje kreditnog rizika partnera.

UPRAVLJANJE RIZIKOM KAPITALA

Društvo se opredijelilo za finansijski koncept kapitala i njegovo očuvanje prema kome je kapital definisan na osnovu nominalnih novčanih jedinica.

Cilj upravljanja kapitalom je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi sa svojim poslovanjem u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala, a akcionarima obezbijedilo dividende.

11 CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

Pravno lice , kao cjelina i njegovi sastavni organizacioni djelovi su obavezni da kreiraju svoje procjene rizika na osnovu istih kriterijuma. Pravno lice mora da donese usvoji politike u upravljanju finansijskim rizicima i neizvjesnostima poslovanja.

Registar rizika na nivou Društva je u procesu izrade.

12 KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

Društvo je prihvatilo primjenu Kodeksa korporativnog upravljanja u Crnoj Gori.

Korporativno upravljanje je organizovano na način da se zaštite prava akcionara, kao i da obaveže menadžment akcionarskog društva da donosi odluke koje su u najboljem interesu akcionara. U tom smislu, menadžment redovno (obično kvartalno) podnosi finansijske izveštaje akcionarima, zatim obezbjeđuje i pravo na učestvovanje u glasanju na skupštini akcionara, pravo na izbor članova uprave i pravo na učestvovanje u profitu Društva. Korporativno upravljanje nastoji da obezbedi jednak tretman svim akcionarima koji se nalaze u istoj klasi.

CGES obezbjeđuje transparentnost poslovanja blagovremenim objavljivanjem tačnih i potpunih informacija o svim značajnim pitanjima i bitnim događajima koji se odnose na Društvo, uključujući finansijsko poslovanje, na jednostavan i dostupan način, putem internet stranice Društva i sredstava javnog informisanja.

Jovan Gošović
Direktor Sektora za finansijsko ekonomske poslove

Dragan Kujović
Izvršni direktor